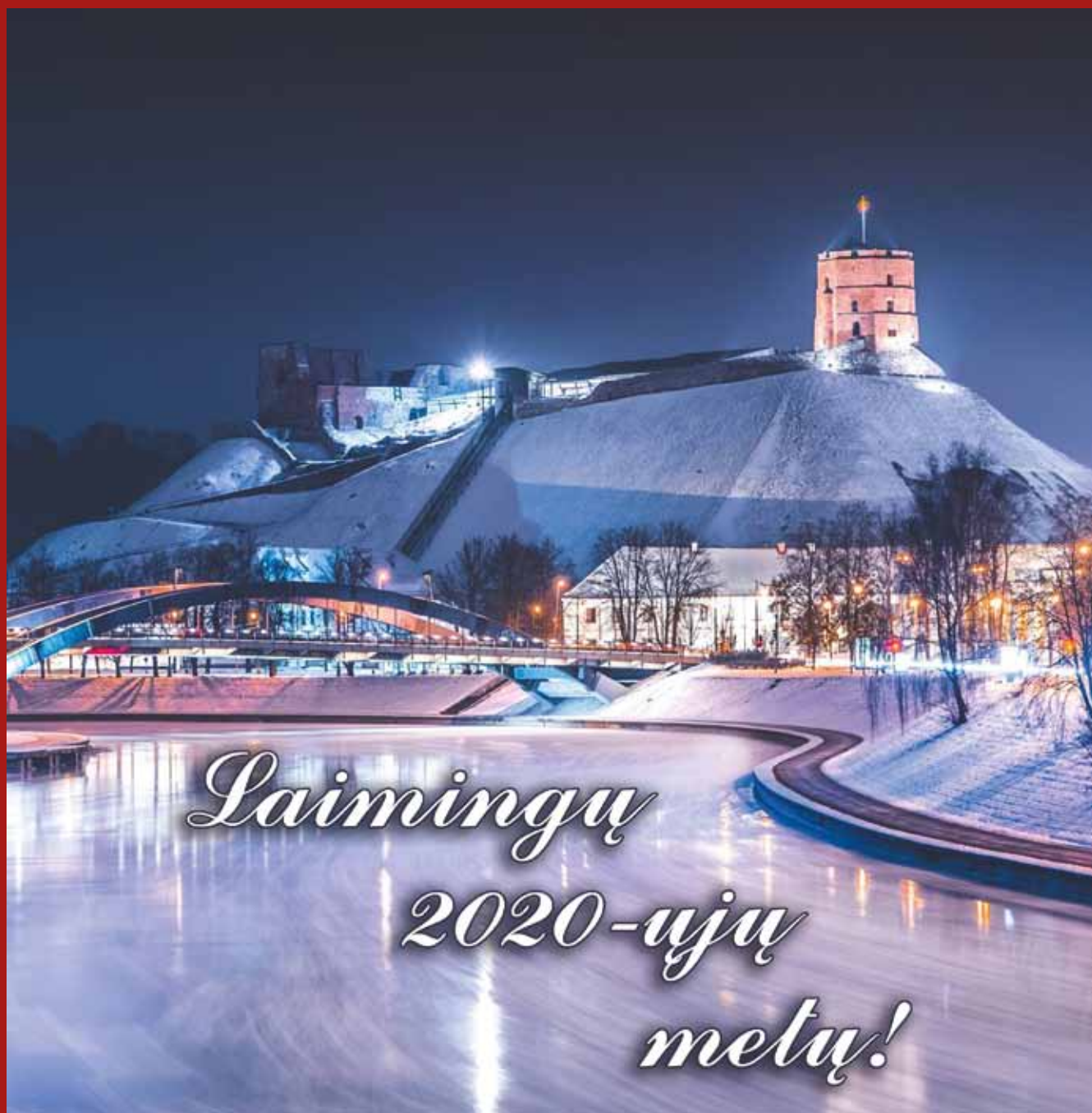

TAUTINIŲ bendrijų 2019 naujienos Nr. 4 (71)

Žiemos naktis Vilniuje

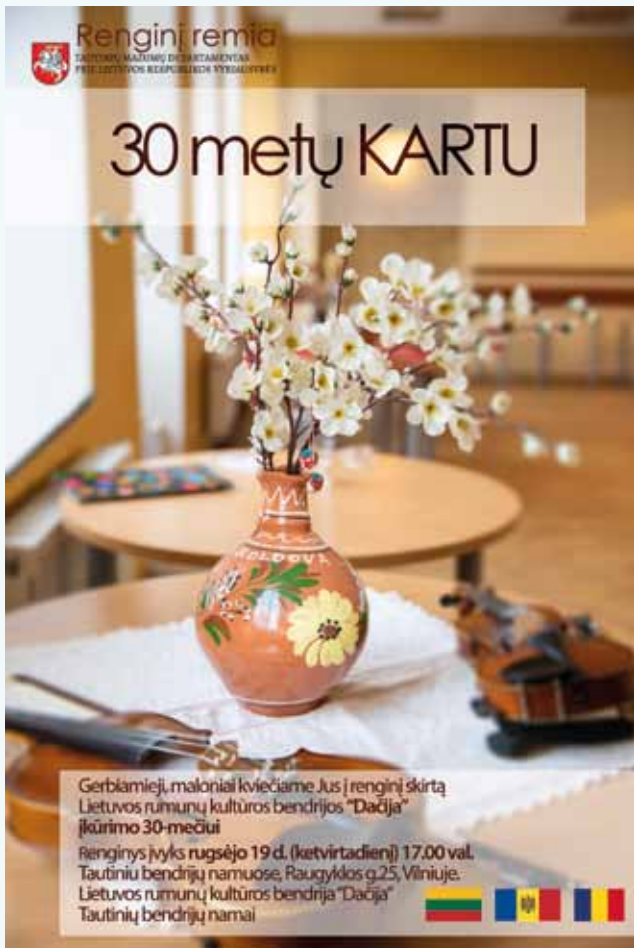

Europos Komisija ataskaitoje įvertino kaip buvo įgyvendinamos Romų integracijos strategijos 2019 m. Europos Sąjungos šalyse. Ataskaitoje apibendrinta visų valstybių narių praktika, pateikiama bendra informacija apie romų integracijos priemones švietimo, įdarbinimo, sveikatos apsaugos, būsto ir kovos su diskriminacija srityse. Taip pat ataskaitoje pristatyta geroji Lietuvos patirtis, kurios nėra kitose šalyse.

p. 7

Lapkričio 16 d. tautinių bendrijų meno kolektyvai Tarptautinės tolerancijos dienos proga koncertavo 2019-ųjų metų mažojoje kultūros sostinėje Baisogaloje. Išvyką surengė Tautinių bendrijų namai.

p. 16

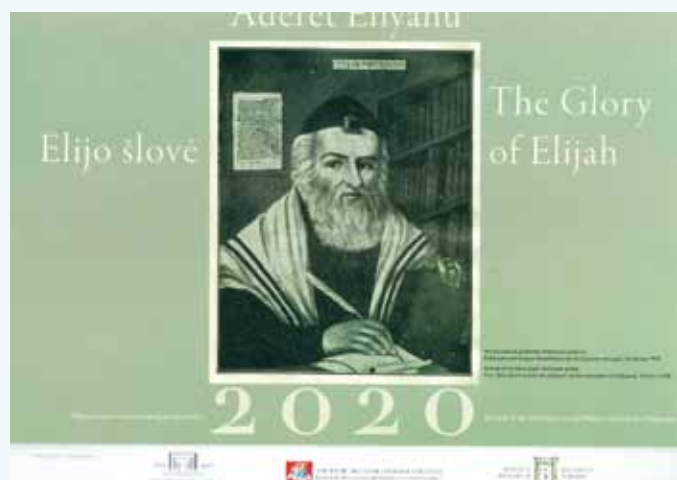

Šiomet Lietuvos rumunų kultūros bendrija „Dačija“, vienijanti išeivius iš Moldovos Respublikos ir Rumunijos, minėjo įkūrimo 30-ies metų jubiliejų. Per tris veiklos dešimtmečius bendrija į savo istoriją įrašė daug gražių puslapių. Jos nariai Atgimimo metais palaikė Lietuvos laisvės siekį, dalyvavo Sąjūdžio akcijose, Baltijos kelyje, rūpinosi savo kultūros, tradicijų išsaugojimu.

p. 10

Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės išleido 2020-ųjų metų kalendorių, kuris pašvęstas Vilniaus Gaonui. Projekto partneriai – Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, Judaikos tyrimų centras.

p. 9

T u r i n y s

SEIME	
2020-ieji paskelbti Č. Sugiharos metais.....	2
2021-ieji – Lietuvos totorių istorijos ir kultūros metai	2
2021-ieji bus Archyvų metais.....	2

AKTUALIJOS

Vyriausybėje bus steigama komisija tautinių mažumų klausimais	2
G. Nausėda: Lietuva ir toliau puoselės žydų bendruomenės paveldą	3
Visaginė diskutuota dėl Tautinių mažumų įstatymo projekto	3
Tolerancijos diena subūrė tautines bendrijas iš visos Lietuvos	4
Europos Komisija įvertino Lietuvos pažangą romų integracijos procese.....	7
Strasbūre – seminaras ir paroda apie Lietuvos romus	7
Seminare – tautinių mažumų neformalaus švietimo klausimai	8
Kalendoriuje – Vilniaus Gaono gyvenimo ir išminties liudijimai.....	9
J. Rumša. Moldavė L. Bartkienė: Lietuva yra mano svajonių šalis	10
R. Banevičienė. Kas skrynioje sudėta?	14
Tautinių mažumų departamente viešėjo delegacija iš Turkmėnijos	15
R. Banevičienė. Klaipėdos totoriai rašė „tatarča diktant“	15
Tautinių bendrijų meno kolektyvai koncertavo mažojoje kultūros sostinėje Baisogaloje	16
R. Rusinovas tapybos darbų paroda „Lietuvos spalvos“	17
J. Rumša. Karaimikos tema laikraščio puslapiuose.....	18
B. Zeigienė. Rusų literatūros klubo nariai minėjo S. Nėries gimimo metines.....	19
Vilniaus latvių draugija minėjo veiklos 30-metį.....	20

ATSIMINIMAI

H. Kobeckaitė. Prie tautinės politikos ištakų	21
---	----

NAUJOS KNYGOS

Lietuvos rusų poezija: amžius po amžiaus	26
Naujas almanacho „Vingis-9“ leidinys.....	26
Vokietijoje išleista I. Veisaitės knyga	27

PRO MEMORIA

Aleksandras Zajančkauskas	27
---------------------------------	----

TAUTINĖS MAŽUMOS UŽSIENYJE

Arberešai – etnokalbinė mažuma Italijoje	28
--	----

SUMMARY	28
---------------	----

Šį sprendimą Seimas priėmė atsižvelgdamas į tai, kad 2020 m. bus minimos Japonijos konsulo Čiunės Sugiharos (1900–1986), išdavusio Japonijos tranzitines vizas žydų tautybės

2020-ieji paskelbti Č. Sugiharos metais

žmonėms ir taip išgelbėjusio daugiau kaip 6 000 žmonių gyvybių, veiklos Kaune (1939–1940 m.) 80-osios metinės. Kartu bus paminėtos ir Č. Sugiharos 120-osios gimimo metinės.

Seimo nutarime pabrėžiama Č. Sugiharos humaniško poelgio svarba šiandienos pasauliui, taip pat tai, kad 1985 m. Č. Sugiharai buvo suteiktas Pasaulio tautų teisuolio vardas, o Lietuvos ir Belgijos intelektualų ir

verslininkų įkurta viešoji įstaiga „Sugiharos fondas – diplomatai už gyvybę“ skatina menininkus kurti kūrinis jo atminimui įamžinti.

Dokumente akcentuojama Č. Sugiharos atminimo puoselėjimo reikšmė plečiant tarpvalstybinius, ekonominius, kultūrinius ryšius su Japonija.

Seimas 2020-uosius yra paskelbęs Vilniaus Gaono ir Lietuvos žydų istorijos metais.

2021-ieji – Lietuvos totorių istorijos ir kultūros metai

Seimas 2021-uosius metus paskelbė Lietuvos totorių istorijos ir kultūros metais.

Totorių išikūrimas Lietuvoje siejamas su Lietuvos didžiuoju kunigaikščiu Vytautu. Pagrindinis totorių

užsiėmimas buvo karyba, diplomatinė tarnyba, sargyba. Totoriai sudarė asmeninę Vytauto apsaugą, tarnavo LDK kariuomenėje, dalyvavo Žalgirio mūšyje, Abiejų Tautų Respublikos karo žygiuose, Tado Kosciuškos

bei 1831 m. ir 1863 m. sukilimuose, 1918 m. Lietuvos nepriklausomybės kovose.

Lietuvoje šiuo metu gyvena apie 3 tūkst. totorių. Gausiausios bendruomenės yra Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Panevėžio miestuose, Vilniaus, Alytaus, Trakų, Varėnos rajonuose.

2021-ieji bus Archyvų metai

Siekiant pažymėti Lietuvos archyvų 100 metų jubiliejų, skatinti visuomenę domėtis valstybės praeitimi ir istorija, Seimas nutarė paskelbti 2021-uosius Archyvų metais.

Priimdamas tokį nutarimą Seimas įvertino tai, kad „Lietuvos atminties institucijų vaidmuo saugant ir įprasminant tautos istorinę bei kultūrinę atmintį, skatinant Lietuvos Respub-

likos piliečių sąmoningą kultūrinės tapatybės kūrimą, ugdant pagarbą valstybei, jos istorijai, nacionalinei kultūrai yra ypač svarbus.“

2021 m. sukanka 100 metų nuo pirmojo valstybės archyvo įkūrimo Lietuvos Respublikoje.

AKTUALIJOS

Vyriausybėje bus steigiama komisija tautinių mažumų klausimais

Vyriausybės kanceliarijos ir ministerijų atstovų pasitarime spalio 14 d. apsispręsta steigti komisiją ar tarybą, skirtą tautinių mažumų problemoms spręsti.

Kaip BNS sakė Vyriausybės vicekancleris Deividas Matulionis, kol kas neapsispręsta tik dėl būsimąjį organo juridinio statuso, tačiau nutarta, kad yra pakankamai klausimų tautinėms mažumoms, kad jie būtų sprendžiami Vyriausybės lygiu.

„Nusprendėme, kad turėsime tokią komisiją ar tarybą. Tai būtų darbinis organas pasiūlymams tautinių mažumų politikos srityje rengti ir teikti Vyriausybei“, – teigė D. Matulionis.

Anot jo, komisija kartu su tautinių mažumų bendrijomis imtųsi koordinacinio darbo sprendžiant pietryčių Lietuvos ekonomines problemas, ypač po Europos Komisijos sprendimo padalinti šalį į du regionus – Vilniaus bei Vidurio ir vakarų Lietuvos. Taip Vilniaus krašto savivaldybės turėtų sulaukti mažesnės europinės paramos.

„Finansų ministerija, kuri irgi dalyvaus procese, turėtų pateikti savo viziją, kaip tai atrodytų, kaip padaryti, kad šie rajonai aplink Vilnių nenukentėtų ekonominės plėtros požiūriu“, – sakė vicekancleris.

Anot jo, komisija turėtų nagrinėti ir Lietuvos lenkų, rusų, baltarusių, žydų

bei kitų šalyje esančių tautinių bendrijų švietimo klausimus.

„Diskusija yra ir tautinių bendruomenių statusas, kaip mes jį apibrėšime – šiuo metu įstatymiškai tai nėra padaryta“, – pažymėjo vicekancleris.

Galutinį sprendimą sudarant komisiją dar turės priimti Vyriausybė. Jai turėtų vadovauti D. Matulionis. Joje veiktų tautinių mažumų bendrijų, ministerijų, Tautinių mažumų departamento atstovai. Šiuo metu įvairius tautinių mažumų klausimus sprendžia Tautinių bendrijų taryba – ji vienija tautinių mažumų bendrijas ir kitas organizacijas, tačiau jos sudėtyje nėra Vyriausybės atstovų.

G. Nausėda: Lietuva ir toliau puoselės žydų bendruomenės paveldą

Robertas Dačkus nuotr.

Prezidentas ir pirmoji ponija lankėsi Niujorko Žydų kultūros tyrimų institute

Paskutinę vizito Niujorke dieną, rugsėjo 26-ąją, Prezidentas Gitanas Nausėda ir pirmoji ponija Diana Nausėdienė lankėsi Niujorko Žydų kultūros tyrimų institute (angl. YIVO), kur susipažino su instituto veikla, apžiūrėjo ekspozicijas, kartu su instituto direktoriumi Jonathanu Brentu ir bendruomene dalijosi mintimis apie žydų istoriją, kultūrą, folklorą, pranešė ELTA. 1925 m. pirmasis Žydų kultūros tyrimų institutas įkurtas Vilniuje. Tai žymėjo kokybiškai visiškai naują etapą tradicinės žydų kultūros ir jidiš kalbos tyrimų ir puoselėjimo srityje.

Vilnius traktuotas kaip „jidiš pasaulio“ kultūros centras, tik Antrojo

pasaulinio karo metais instituto pasauliniu centru tapo Amerikos JIVO filialas.

„Žydų istorija ir kultūra kūrė viso pasaulio valstybių, tarp jų ir Lietuvos, identitetą. Nuo XV amžiaus lietuvių ir žydų bendruomenės vienija bendra turininga istorija. Vilnius net buvo vadinamas Šiaurės Jeruzale. Lietuvos žydų veikla paliko neįkainojamą religinį ir filosofinį palikimą viso pasaulio žydų bendruomenei, kuris puoselėjimas Niujorko Žydų tyrimų institute YIVO“, – sakė Prezidentas.

Pagal Prezidento komunikacijos grupės pranešimą, Niujorko Žydų kultūros tyrimų institute šalies vadovas

pasidžiaugė tarptautine iniciatyva puoselėti žydų istorijos ir kultūros tyrimų centrų veiklą, taip pat jidiš akademijos Vilniuje projektu, kaip puikaus Lietuvos institucijų ir svarbios žydų institucijos bendradarbiavimo pavyzdžiu.

Prezidentas teigė, kad Lietuva ir toliau puoselės žydų bendruomenės istorinį ir kultūrinį paveldą. Kaip vieną iš pavyzdžių šalies vadovas paminėjo 2020 metais minimas didžiojo Lietuvos rabino, litvakų kultūrinio lyderio Vilniaus Gaono Elijo ben Saliomono Zalmano 300-ąsias gimimo metines. Joms paminėti 2020-uosius Lietuva paskelbė Vilniaus Gaono ir Lietuvos žydų istorijos metais. Šalies vadovas pakvietė Izraelio prezidentą Reuveną Rivliną kitais metais apsilankyti Lietuvoje.

Žydų kultūros tyrimų institutas tyrinėja jidiš filologiją, žydų istoriją, kultūrą, ekonomiką, psichologiją, folklorą, kaupia jidiš spaudą, dokumentus. Jo garbės prezidiumo nariais yra buvę žymiausi pasaulio mokslininkai, visuomenės veikėjai – Albertas Einšteinas, Zigmundas Freudas, Edvardas Bernšteinas, Šimonas Dubnovas.

Prezidentas G. Nausėda rugsėjo 22–26 d. lankėsi Niujorke, kur dalyvavo Jungtinių Tautų Generalinės Asamblėjos (JTGA) 74-osios sesijos atidaryme, kituose JTGA renginiuose.

Visagine diskutuota dėl Tautinių mažumų įstatymo projekto

Spalio 18 d. Visagino kultūros centre surengta diskusija „Tautinių mažumų srities teisėkūra. Patirtys ir poreikis“.

Į renginį, kurį inicijavo Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, atvyko 35 Visagino tautinių bendrijų, mokyklų ir darželių, Švietimo pagalbos tarnybos

atstovai, miesto savivaldybės tarybos nariai.

Įžanginę kalbą tarė Tautinių mažumų departamento direktorė dr. Vida Montvydaitė. Visagino kultūros centro Kultūrinės veiklos skyriaus vadovė Larisa Podberiozkina susirinkusius supažindino su miesto tautinių bendrijų tapatybės išsaugojimo

galimybėmis ir kultūriniu potencialu. Vytauto Didžiojo universiteto Politikos ir diplomatijos fakulteto dekanas prof. Šarūnas Liekis skaitė pranešimą „Lietuvos tarptautiniai išpareigojimai tautinių mažumų teisių srityje“.

Diskusijai vadovavo Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto docentas dr. Grigorijus Potašenko. **TMD inf.**

Tolerancijos diena subūrė tautines bendrijas iš visos Lietuvos

Lapkričio 19 d. Lietuvos mokslų akademijos Didžiojoje salėje vyko iškilmingas Ministro Pirmininko Sauliaus Skvernelio globojamas, Tautinių mažumų departamento prie LRV organizuojamas renginys, skirtas paminėti Tarptautinę tolerancijos dieną, kuri pažymima lapkričio 16 d. Į jį atvyko tautinių bendrijų iš visos Lietuvos, įvairių miestų ir rajonų, nuo Visagino iki Klaipėdos, valstybinių institucijų, nevyriausybinių organizacijų, akademinės bendruomenės, švietimo įstaigų atstovai, politikai, užsienio šalių diplomatiniai atstovų pareigūnai.

Kur prasideda tautinių mažumų politika

Prasidedant renginiui jo dalyviai giedojo Lietuvos himną – Tautišką giesmę. Ją pradėjo Lietuvos nacionalinio operos ir baleto teatro solistas Eugenijus Chrebtovas. Vėliau jis labai šiltai minėjimo dalyvių sutiktas atliko dainų, arijų iš operų įvairiomis kalbomis.

Į susirinkusius sveikinimo žodžiu kreipėsi Vyriausybės kancleris Algirdas Stončaitis.

Iškilmingame minėjime kalbėjusi Tautinių mažumų departamento direktorė dr. Vida Montvydaitė pasidžiaugė, kad šiandienos šventė – Tolerancijos diena – sutampa su kita svarbia data – tautinių mažumų politiką įgyvendinančios įstaigos veiklos trisdešimtmečiu.

„1990 m. lapkričio 19 d. jaunos šalies, tik pavasarį paskelbusios Nepriklausomybę, Vyriausybė patvirtino jau metus veikusios institucijos, skirtos Tautinių bendruomenių veiklos koordinavimui, nuostatus. Viskas

Dr. V. Montvydaitė

labai susišaukia laike ir erdvėje. Idėjos, kurioms lemta būti, išlieka, kintant viešojo valdymo, politinių ideologijų ir permaitinamųjų vėjams“, - sakė departamento vadovė.

Ji pabrėžė, kad tautybių politika yra pagarbos politika, jautraus požiūrio į kitonišką kalbą, kultūrą ir tradicijas puoselėjimas.

„Tautinių mažumų politika prasideda namuose, šeimoje, mūsų kiekvieno širdyje“, - teigė dr. V. Montvydaitė.

Apdovanoti tautinių bendrijų atstovai

Minėjime didelė grupė tautinių bendrijų atstovų, labiausiai prisidėjusių prie pilietinės visuomenės kūrimo, tautinių kultūrų puoselėjimo, tarpkultūrinio dialogo skatinimo buvo apdovanoti **Ministro Pirmininko Padėkos raštais, Tautinių mažumų departamento pasižymėjimo ženklais. Ministro Pirmininko Padėkos**

raštus įteikė Vyriausybės kancleris A. Stončaitis, Tautinių mažumų departamento apdovanojimus – jo direktorė dr. V. Montvydaitė.

Ministro Pirmininko Padėkos raštais apdovanoti: Kauno totorių bendruomenės tarybos narys Danielius Makulavičius, Vilniaus m. baltarusių klubo „Siabryna“ narė Vanda Martins, Vilniaus Švč. Trejybės Graikų apeigų katalikų bažnyčios klebonas Vinkentijus Vasilius Pelykhas, Klaipėdos armėnų bendruomenės „Van“ narė Narine Stepanyan, Lietuvos karaimų kultūros bendrijos narys Jurijus Špakovskis.

Tautinių mažumų departamento prie LRV apdovanojimai

Aukso Garbės ženklų „Už nuopelnus“ apdovanoti: Tautinių bendrijų tarybos pirmininkė, Vilniaus latvių draugijos pirmininkė Gunta Rone, Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekos direktorius

Operos solisto E. Chrebtovo balsas sužavėjo renginio dalyvius

Sigitas Narbutas, Vilniaus Šolomo Aleichemo ORT gimnazijos direktorius Miša Jakobas, Tautinių bendrijų tarybos narė, ukrainiečių bendruomenės narė Aldona Vladislava Vasiļauskienė.

Sidabro Garbės ženklų „Už nuopelnus“ apdovanoti: Baltijos šalių čečėnų bendrijos pirmininkė Eminat Saijeva, Klaipėdos vokiečių bendrijos narys Arnoldas Piklaps, G. Deržavino rusų literatūros klubo valdybos narys Aleksandras Ravve, Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“ narys Profririe Skramtai.

Jubiliejinio departamento veiklos 30-mečio medaliu apdovanoti: pirmoji Tautybių departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktorė, ambasadorė Halina Kobeckaitė, Slavų estetinio centro pirmininkė, Tautinių bendrijų tarybos narė Elena Beržok, visuomenininkas, Lietuvos žydų sporto klubo „Makabi“ ilgametis prezidentas Semionas Finkelšteinas, Varėnos totorių bendruomenės pirmininkė Lusia Gaidukevičienė, Lietuvos

rumunų kultūros bendrijos „Dačija“ narė Liudmila Kudina, Šalčininkų rajono savivaldybės administracijos Švietimo ir sporto skyriaus vedėja Regina Markevič, Vilniaus latvių draugijos narė Sarmitė Mikulionienė, Visagino savivaldybės administracijos Švietimo, kultūros, sporto ir valstybinės kalbos kontrolės skyriaus vedėja Asta Sieliūnienė, Lietuvos lenkų sąjungos Klaipėdos skyriaus ilgameitė pirmininkė Irena Songinienė, Vilniaus vokiečių bendruomenės pirmininkas Martynas Ervinas Peteraitis.

Salėje

Atminimo dovanomis – vardiniais laikrodžiais apdovanoti:

Slavų estetinio lavinimo centro narė Ana Čuprova, Šiaulių rusų kultūros centro vadovė Nadežda Bessarab-Bardiševičė, Nemėžio totorių bendruomenės pirmininkė Aiša Iljasevič, Lietuvos sakaliukų sąjungos Vilniaus miesto filialo „Padėk pritapti“ vadovė Inga Kreivėnaitė, Klaipėdos vokiečių bendrijos narė Rasa Müller, publicistas ir visuomenės veikėjas Aleksandras Radčenko, Vilniaus vokiečių bendruomenės narė Evelina Zajončkovskaja.

Departamento Padėkos įteiktos: Vilniaus universiteto vengrų kalbos lektorei dr. Noėmi Erzsébet Bulla, Vilniaus latvių draugijos narei Anitai Dabužinskienei, Kauno apskrities totorių bendruomenės dalyviui, karo istorijos klubo „Kauno pavieto laisvieji šauliai“ nariui Danieliui Dzenajavičiui, Klaipėdos regiono azerbaidžaniečių draugijos „Azeris“ narei Garib Huseynovai, Uzbekų kultūros centro nariui Bakhtiarui Sadykovui, Kauno ukrainiečių bendrijos nariui Vladimirui Togobickiui.

Tautinių mažumų departamentas kasmet padėkoja vietas

Po apdovanojimų įteikimo

savivaldos įstaigoms už jų išskirtinį dėmesį ir paramą tautinių mažumų kultūros, paveldo ir atminties įamžinimo projektams, skatinantiems tarpusavio pažinimą ir tarpkultūrinį dialogą.

Šių metų apdovanojimas - **padėka ir atminimo statulėlė** – už išskirtinį dėmesį Lietuvos tautinių mažumų kultūrai ir paveldui įteikti Šilutės rajono savivaldybei ir jos merui Vytautui Laurinavičiui.

Apdovanojimą įteikė pirmoji Tautybių departamento prie LRV direktorė, ambasadorė Halina Kobeckaitė.

Tautinių mažumų departamentas, skatindamas kultūrinio dialogo tarp mūsų šalyje gyvenančių tautybių viešinimą, kasmet rengia konkursą, kuriuo atrenkami Lietuvos žurnalistų, rašančių tautinių mažumų tematika, geriausi darbai.

Šių metų premija „Už tarpkultūrinio dialogo skatinimą“ skirta Kostui Kajėnui už straipsnių ir dokumentinių vaizdo apybraižų ciklą „Lietuva litvakų akimis“.

Specialioji premija „Už tarpkultūrinio dialogo skatinimą“ skirta Šiaulių apskrities televizijos žurnalistams Jūratei Sobutienei ir Sauliui Pučinskui už Šiaulių žydų istorijai skirtą televizijos laidų ciklą.

Atminimo dovana – vardiniu laikrodžiu apdovanota LRT žurnalistė Lilija Kopač „Už tautinių mažumų indėlio kuriant Lietuvos valstybę atskleidimą“.

Apdovanojimus žurnalistams įteikė Romų visuomenės centro direktorė, Europos organizacijų tinklo prieš rasizmą ir Lietuvos žmogaus teisių organizacijų koalicijos narė Svetlana Novopolskaja.

Tautinių mažumų departamentas kasmet organizuoja konkursą atrinkti ir įvertinti geriausius baigiamųjų studijų mokslo darbus tautinių mažumų tematika.

Premija už geriausią 2019 m. bakalauro studijų darbą tautinių mažumų tematika „Daugiakultūriškumas šiuolaikinėje Lietuvoje: teorija, politika ir jos vertinimas“ skirta Konradui Galvydžiui ir padėka jo vadovui Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto docentui dr. Grigorijui Potašenko.

Premija už geriausią 2019 m. magistro studijų darbą tautinių mažumų tematika „Logopedo veiklos ypatumai tautinių mažumų mokykloje“ skirta Irenai Eikšto ir jos vadovei Šiaulių universiteto Specialiosios pedagogikos katedros profesorei dr. Stefanijai Ališauskienei.

Premija už geriausią 2019 m. diser-

taciją tautinių mažumų tematika „Tautinės mažumos Lietuvos naratyve 1918–2018 m.“ skirta dr. Akvilei Naudžiūnienei ir padėka jos vadovei Vilniaus universiteto Istorijos fakulteto profesorei dr. Jurgitai Verbickienei.

Specialioji premija skirta dr. Karinai Simonson ir padėka jos vadovei Vilniaus dailės akademijos profesorei dr. Aleksandrai Aleksandravičiūtei už disertaciją tautinių mažumų tematika „Žydų fotografai Pietų Afrikos Respublikoje XX a. 4–8 deš.: Leonas Levsonas ir Eli Weinbergas“.

Akademinės tarybos teikimu premijas įteikė Lietuvos lenkų mokslininkų draugijos pirmininkas, Mykolo Romerio universiteto profesorius dr. Hendrikas Malevskis.

Skirtingi, bet vienodų teisių

Lapkričio 16-oji – Tarptautinė tolerancijos diena – nuo 2013 m. yra įtraukta į Lietuvos atmintinų dienų sąrašą. Šią dieną 1995 m. paskelbė UNESCO 28-oji generalinė konferencija.

„Tolerancija – tai pagarba turtinagai mūsų pasaulio kultūrų įvairovei, mūsų išraiškos formoms ir žmogiškojo individualumo pasireiškimo būdams, o taip pat jų pripažinimas ir teisingas suvokimas“, - tokia tolerancijos apibrėžtis įtvirtinta UNESCO Tolerancijos principų deklaracijoje.

Lietuvoje gyvena 154 tautybių atstovai, kurie sudaro apie 15 proc. visų gyventojų. Šalyje veikia platus ikimokyklinio, mokyklinio ir neformaliojo ugdymo įstaigų tinklas tautinių mažumų kalbomis. Yra įregistruota per 300 nevyriausybinių tautinių mažumų organizacijų, kurios puoseleja savo tautų kultūrą, tradicijas, rūpinasi etninės tapatybės išsaugojimu, palaiko ryšius su istorinėmis tėvynėmis.

TMD, TBN inf.

Europos Komisija įvertino Lietuvos pažangą romų integracijos procese

Europos Komisija ataskaitoje įvertino kaip buvo įgyvendinamos Romų integracijos strategijos 2019 m. Europos Sąjungos šalyse. Ataskaitoje apibendrinta visų valstybių narių praktika, pateikiama bendra informacija apie romų integracijos priemones švietimo, įdarbinimo, sveikatos apsaugos, būsto ir kovos su diskriminacija srityse. Taip pat ataskaitoje pristatyta geroji Lietuvos patirtis, kurios nėra kitose šalyse:

- bendrojo lavinimo mokyklų, kurias lanko romų vaikai, tinklo įkūrimas;

- seminarai apie lytiškumą ir ankstyvųjų santuokų prevenciją romų mergaitėms ir berniukams;

- Kirtimų gyvenvietės išskaidymas suteikiant socialinį būstą arba kompensuojant būsto nuomos mokesčių.

Ataskaitoje pažymima, kad didžiausia Lietuvos pažanga įvyko romų švietimo srityje, sukūrus švie-

timo tinklą, į kurį įtrauktos Vilniaus Naujininkų mokykla, Vilniaus Saulėtekio mokykla-daugiafunkcis centras, Kybartų Saulės progimnazija, Šalčininkų rajono Eišiškių Stanislovo Rapalio gimnazija.

Didžiausias pasiekimas darbo rinkoje – sėkmingas projekto „Dirbkime kartu su romais – naujos darbo galimybės ir iššūkiai“ įgyvendinimas, kuriame dalyvavo per 300 žmonių. Be kita ko, ataskaitoje pabrėžiamas Kirtimų gyvenvietės problemos sprendimas 2017 m. Nurodoma, kad visos romų šeimos, auginančios penkis ir daugiau vaikų, gavo naujus nuomojamus būstus mieste, 7 šeimos gavo socialinį būstą, 14 šeimų gavo kompensacijas už būsto nuomą.

Taip pat pabrėžiama Lietuvos pažanga saugant romų kultūrą ir istoriją, organizuojant konferencijas ir kitus renginius, leidžiant knygas apie Romų holokaustą.

Šiuo metu Europos Komisija rengia naują ES strategiją dėl romų integracijos nuo 2021 m. Pirmas susitikimas su nevyriausybinėmis organizacijų ir valstybių atstovais planuotas spalio pabaigoje.

2019 m. Europos Komisija Lietuvos romų integracijos projekto tęsimui skyrė 65 tūkst. eurų.

Romai sudaro didžiausią Europos etninę mažumą. Daugiau nei 6 milijonai romų gyvena Europos Sąjungos šalyse, dauguma jų turi ES pilietybę.

2011 m. gyventojų ir būstų surašymo duomenimis, Lietuvoje gyveno 2 115 romų tautybės žmonių. 81 proc. romų gyveno miestuose, 19 proc. – kaimo vietovėse. Daugiausia romų gyveno Vilniaus (38 proc.), Kauno (23 proc.), Šiaulių (11 proc.), Marijampolės (10 proc.) ir Panevėžio (7 proc.) apskrityse.

TMD inf.

Strasbūre – seminaras ir paroda apie Lietuvos romus

Rugsėjo 25–27 d. Strasbūre vyko seminaras apie romų jaunimo integraciją „Romų jaunimo dalyvavimas: kas toliau?“. Seminarą surengė Europos Tarybos (toliau – ET) Jaunimo departamentas. Jame dalyvavo Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Ryšių su tautinėmis bendrijomis skyriaus vyr. specialistė Gražina Sluško (nuotr.).

Dėmesys romų jaunimui

Seminaras buvo skirtas aptarti ET Romų jaunimo veiksmų plano (2016–2019 m.) rezultatus, pasikeisti gerąja patirtimi, numatyti ateities planus.

„Per šį laikotarpį ET įgyvendino Romų jaunimo veiksmų planą, kurio pagrindinės veiklos buvo žmogaus

teisų edukacija, romų jaunimo organizacinių gebėjimų ugdymas, romų jaunimo organizacijų projektų rėmimas ir kt. Romai dalyvavo seminaruose, skirtuose stiprinti romų jaunimo identitetą ir organizacinius gebėjimus, įgyvendinta kelias-

dešimt įvairių priemonių 38 šalyse“, - „Tautinių bendrijų naujienoms“ sakė G. Sluško.

Igyvendinant minėtą planą išleistos šios knygos: „Mirrors“ („Vaidrodžiai“) – mokomoji priemonė kaip kovoti su priešišku romams per žmogaus teisų švietimą, „Teisė prisiminti“ – mokomoji priemonė jaunimui apie romų genocidą Antrojo pasaulinio karo metais (ši knyga išversta į lietuvių kalbą), „Barabaripen“ – jaunimas kalba apie daugialypę diskriminaciją.

Tačiau ne visos veiksmų plano veiklos buvo įgyvendintos. Pavyzdžiui, dėl lėšų stokos nepavyko įkurti Romų jaunimo akademijos.

Pasak G. Sluško, apie romų diskriminaciją kalbėta ir antrąją seminaro dieną, kuri buvo skirta pasikeitimui gerąja patirtimi. Įvairiose darbo grupėse svarstyti tokie klausimai kaip romų jaunimo teisų gynimas, žmogaus teisų švietimas ir kova su nusistatymu prieš romus, daugialypė romų diskriminacija, romų genocido minėjimas ET šalyse.

„Atsižvelgdama į tai, kad Lietuva šiais metais oficialiai pripažino romų genocidą, pasirinkau dalyvauti darbo grupėje, skirtoje romų genocidui. Darbo grupės nariai pažymėjo, kad oficialus romų genocido pripažinimas turi labai svarbią reikšmę ir labai svarbus romų jaunimo identitetui stiprinti“, - teigė G. Sluško.

Kai dėl ateities planų, tai seminare apie juos kalbėta aptakiai.

Parodos standai

„Iki šiol ET daug dirbo švietimo ir švietimo apie žmogaus teises srityse. Galbūt reikėtų plėstis ir apimti daugiau sričių. Tačiau ET atstovai nieko negalėjo pasakyti apie ateities planus, ar bus naujas planas, skirtas romų jaunimui – neaišku. Situacija turėtų tapti aiškesnė šių metų lapkritį, kai bus patvirtintas dviejų metų organizacijos biudžetas“, - sakė G. Sluško

Fotografijose – romų tragedija

Seminaro metu buvo atidaryta 2017 m. parengta kilnojamoji paroda apie Lietuvos romus, persekiotus nacių ir patyrusius genocidą Antrojo pasaulinio karo metais.

Išraiškingose nuotraukose užfiksuotos romų gyvenimo Lietuvoje tarpukariu akimirkos: kelionės vežimais

iš vienos vietos į kitą arba į miestelių turgus, taboro įsikūrimas pamiškėje ar prie ežero, palapinių statymas, būrimas kortomis, susibūrimai aplink laužą, kūdikio maitinimas, laidotuvės.

Apie nacių vykdytą terorą romų atžvilgiu liudija išlikę dokumentai ir aukų artimųjų išsaugotos nuotraukos. Jose – sušaudyti Praveniškių priverčiamojo darbo stovykloje ar į koncentracijos stovyklas Vokietijoje ir Prancūzijoje išvežti romai.

Eksponuoti dokumentai ir nuotraukos gauti iš Lietuvos centrinio valstybės archyvo, Vytauto Didžiojo karo, Utenos kraštotyros, Kauno IX forto, Šiaulių „Aušros“ muziejų rinkinių ir privačių asmenų kolekcijų. Įvadinio teksto autorius - istorikas dr. Arūnas Bubnys.

TBN inf.

Seminare – tautinių mažumų neformalaus švietimo klausimai

Spalio 3 – 4 d. Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės surengė seminarą tautinių mažumų neformalaus švietimo įstaigų vadovams ir darbuotojams „Tradiciniai mokymo metodai šiuolaikiniam ugdymo procese“. Seminaras vyko Klaipėdos tautinių kultūrų centre. Jame dalyvavo 20 sekmadieninių mokyklų mokytojų iš Vilniaus, Kauno, Klaipėdos, Kėdainių, Pabradės, Švenčionėlių.

Tautinių kultūrų centre seminaro dalyviai susipažino su Klaipėdos armėnų, azerbaidžaniečių, totorių sekmadieninių mokyklų veikla, ugdymo

organizavimu, tradicinių amatų taikymo ugdymo procese.

Jie taip pat lankėsi

Seminaro dalyviai ukrainiečių kultūros ir švietimo centre

Klaipėdos ukrainiečių kultūros ir švietimo centre „Rodyna“, Vokiečių bendrijos Simono Dacho namuose, kur vyksta šių bendruomenių sekmadieninių mokyklų užsiėmimai.

Šilutėje seminaro dalyviai dalyvavo

Hugo Šojaus muziejuje surengtoje edukacijoje „Tautiškumo formavimas per lietuvininkų buitį ir kultūrinį paveldą“, Kintų Vydūno muziejuje – „Dvi kultūros Prūsijos žemėje“. Muziejuose mokytojai taip pat buvo

supažindinti su įvairiomis edukacijomis, skirtomis moksleiviams.

Šiuo metu sekmadienines mokyklas yra įkūrusios šešiolika tautinių bendrijų įvairiuose miestuose ir rajonuose.

TMD inf.

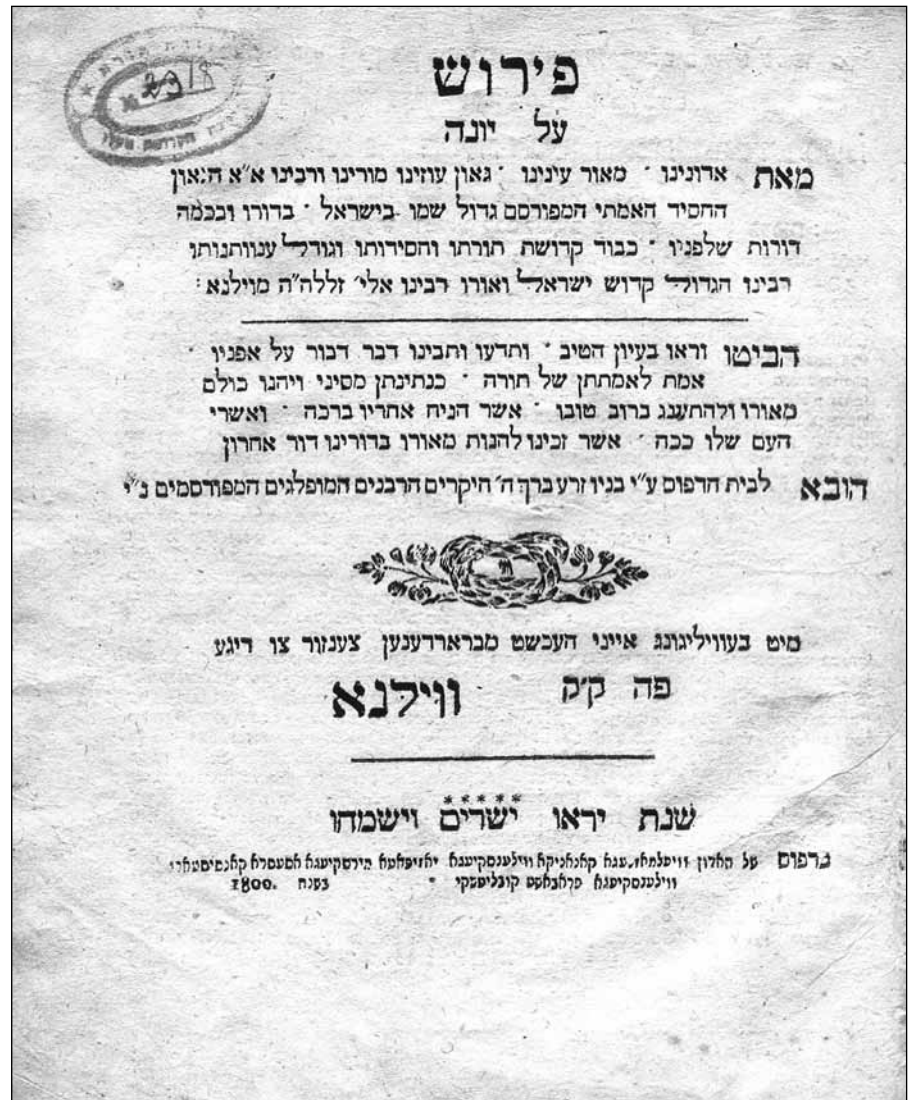
Kalendoriuje – Vilniaus Gaono gyvenimo ir išminties liudijimai

Tautinių mažumų departamentas prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės išleido 2020-ųjų metų kalendorių, kuris pašvęstas Vilniaus Gaonui. Projekto partneriai – Lietuvos nacionalinė Martyno Mažvydo biblioteka, Judaikos tyrimų centras.

Vilniuje gyvenęs Eljas ben Saliamonas Zalmanas (1720–1797) garsėjo mokytumu, erudicija ir dideliu autoritetu tradicinių žydų tekstų studijų srityje, dėl to buvo vadintas Vilniaus Gaonu, t. y. Iškiluoju, Išminčiumi. Jis gvildeno visas judaizmui ir religinei žydų pasaulėžiūrai svarbias temas: religinę žydų teisę, giluminę Talmudo tekstologiją ir Biblijos studijas, etiką, kabalą (žydų mistiką).

Paradoksas, bet Vilniaus Gaonas nepaskelbė nė vieno teksto. Jo mokymą užrašė jo mokiniai, sūnūs ir žentai. Išspausdintas Vilniaus Gaono palikimas paplito po pasaulį ir išgarsino Lietuvą kaip žydų religinio mokymo ir intelektualumo centrą. Tai, kad šio mąstytojo paveldas itin reikšmingas Lietuvos kultūrai, byloja Lietuvos Respublikos Seimo sprendimas paskelbti 2020-uosius, kuriais minimos Elijo ben Saliamono Zalmano 300-osios gimimo metinės, Vilniaus Gaono ir Lietuvos žydų istorijos metais.

Kalendoriuje spausdinami Vilniaus Gaono portretai, tekstai su jo komentarais, mintys apie gyvenimą, kurios ir šiandien po daugiau kaip dvidešimt metų skamba labai šiuolaikiškai. Štai tik dvi tokios mintys: *Vargas žmonėms, kurie stengiasi palikti savo vaikams materialinių gėrybių. O juk*

Pirma Vilniaus Gaono publikacija Lietuvoje – komentaras pranašo Jonos knygai. Vilnius, Kanauninko Juozapato Mirskio spaustuvė, 1800

vienintelė sūnų ir dukterų vertė yra jų mokytumas ir dorybė; Kiek ir bedarytų žmogus gero, kiek ir bestudijuotų, jei jis apkalba savo artimą, tai nusveria visus jo nuopelnus. O kai jis susilaiko nuo tuščiu, nereikalingu kalbu, nusipelno tokios šviesios ateities (mesianiškame gyvenime), kokios ir angelai įsivaizduoti negali.

Kalendorius parengtas remiantis Lietuvos nacionalinėje Martyno Mažvydo bibliotekoje saugomos

Judaikos kolekcijos spaudiniais ir rankraščiais. Ypač svarbi jo dalis – tai reprezentatyvi, daugiau kaip 50-ies Vilniaus Gaono XIX–XX a. publikuotų darbų kolekcija. Tai vienintelis Lietuvoje toks didelis Elijo ben Saliamono Zalmano darbų rinkinys, 2019 m. įtrauktas į UNESCO programos „Pasaulio atmintis“ Nacionalinį registrą.

TBN inf.

Moldavė L. Bartkienė: Lietuva yra mano svajonių šalis

Šia žavią moterį, pamatęs gatvėje ar Vilniaus senamiestyje vedant ekskursiją nesuprantama kalba, turbūt ne vienas praeivis atpažįsta. Tai Lučija Bartkienė, Lietuvos rumunų kultūros bendrijos „Dačija“ pirmininkė, Tautinių bendrijų tarybos narė. Keliolika metų Lietuvos televizijoje (dabar – LRT televizija) ji kūrė ir vedė laidas tautinėms mažumoms „Labas“. Be to, Lučija yra vertėja, gidė. Ji mielai sutiko papasakoti apie save, savo šeimą, bendriją, darbą, kelią į Lietuvą, kelią, kuris vedė per šiaurinę Rusijos sostinę tuometį Leningradą (dabar – Sankt-Peterburgas).

Jonas RUMŠA

- Lietuvoje apsigyvenote per santuoką. Justino Marcinkevičiaus žodžiais tariant, esate meilės tremtinė. Kaip susipažinote su savo būsimu vyru?

- Su Remigijumi Bartkumi, mano būsimu vyru, susipažinau Leningrade, kur studijavome Kino inžinierių institute (dabar – Kino ir televizijos akademija). Jame studijuoti buvo labai įdomu. Daug žinių gavome. Tačiau jauniems reikia ne tik žinių, bet ir draugystės, meilės.

Dabar suprantu, kad tai buvo mano likimas. Dar vaikystėje, kai man buvo dvylika metų, atsitiktinai vienoje atvirutėje pamačiau Vilniaus šv. Onos bažnyčios nuotrauką. Tas vaizdelis mane tiesiog užbūrė. Nuo to laiko mane traukė į Lietuvą.

Mano mama Marija Andrievschi, išslydėdama mane studijuoti, geležinkelio stotyje pasakė: „jaučiu, kad tu jau nebegrįši“. Motinos širdis neapsirinka. Ji nujautė mano likimą.

- Kaip tėvai sutiko žinią, kad ištekte už lietuvio? Ar neklausė, kur ta Lietuva?

- Mano tėvai labai palankiai žiūrėjo, kad aš susipažinau su lietuviu. Gal būt dėl to, kad tėvui Grigorijus Andrievschi buvo pažįstami šie kraštai. Jis tarnavo Baltijos kariniame laivyne, Kaliningrado srityje, Baltijske.

Užbėgdama už akių, pasakysiu, kad mūsų abiejų tėvai labai susidraugavo, tapo ne tik giminaičiais, bet ir gerais draugais, susibičiuliavo. Tardavosi, kaip mums padėti. Visą laiką tai jautėme. Dar prieš mūsų vestuves linkėsi vieni pas kitus. Kai pirmą kartą susitiko, tai buvo panašu į kažkokį tarptautinį forumą. Sėdėjo su savo vėliavėlėmis. Man buvo labai juokinga.

- Kokioje Moldovos vietoje Jūsų gimtinė? Ar dažnai dabar ten nuvykstate?

- Nuo pat mažens gyvenau Kišiniove. Ten aš susiformavau kaip asmenybė. Tačiau niekada nepamiršiu mano tėvų giminės. Jie abu yra iš šiaurinės Moldovos, kur mane nuveždavo vasaroti. Iš savo senelių, močiučių aš pasiėmiau daug gražių dalykų.

Dabar Kišiniove gyvena mano mamytė ir sesutė, kurias aplankau bent vieną kartą per metus. Kiti mano giminaičiai, kaip dabar įprasta, pasklidę po pasaulį. Gyvena Šveicarijoje, Prancūzijoje, Jungtinėse Valstijose ir kitur.

- Kokie buvo pirmieji išpūdžiai pradėjus gyventi Vilniuje?

- Išpūdžiai buvo labai geri. Man iškart viskas patiko. Senamiestis, žmonės... Mane labai sužavėjo Vilniaus architektūra. Gotika, barokas. Tada aš dar daug ko nesupratau. Bet

L. Bartkienė

„Dačija“ jungia išeivius iš Moldovos Respublikos ir Rumunijos

pasąmonėje mane labai traukė šie dalykai. Nemačiau nieko tokio, kas nepatiktų.

Aišku, aš lyginau Kišiniovą ir Vilnių. Kišiniovas kadaise buvo labai gražus miestas. Nedidelis, bet irgi turėjo savo senamiestį. Žinoma, nepalyginsi su Vilniaus senamiesčiu.

Nustebau Spaudos kioske pamatę žurnalą „Rumunija“ rumunų kalba. Ant viršelio buvo Rumunijos valstybės vadovo Nikolaje Čaušesku (Nicolae Ceaușescu, 1918–1989) ir jo žmonos Elenos nuotrauka. Vyro paklausiau, kas Lietuvoje skaito rumunų kalba? Kišiniove šio žurnalo niekada nemačiau. Tai buvo specialiai daroma, kad atitolintų viena nuo kitos giminingas tautas – rumunus ir moldavus. Aš tą žurnalą nusipirkau. Po trisdešimties metų „Lietuvos žinių“ redakcijos paprašyta iš šio žurnalo į lietuvių kalbą verčiau tekstą apie šių žmonių gyvenimą ir jo tragišką baigtį.

Vienintelis dalykas, kurio aš bijojau dar ruošiantis apsigyventi Vilniuje, tai nerimas dėl kalbos. Kaip aš ten gyvensiu, kaip susikalbėsiu? Vyras ramino.

- Taigi, kaip sekėsi „įveikti“ lietuvių kalbą?

- Lietuvių kalbos pradėjau mokytis dar S.-Peterburge. Remigijus atvežė knygutę „Rusiški – lietuviški pokalbiai“. Skaitydavau, prašydavau paaiškinti, kaip teisingai ištarti vieną ar kitą žodį, kaip kirčiuoti ir kt.

Įdomiausia buvo tai, kad aš ant mažyčio lapelio nurašydavau kokią nors lietuvišką frazę ir lapelį pakišdavau po kambario, kuriame gyveno Remigijus, durimis vaikinų aukšte. Kai rytą jis rasdavo tą laiškėlį, tai labai džiaugdavosi. Jam būdavo taip malonu ir atrodydavo, kad aš jau moku lietuvių kalbą. Bet tai buvo toks mano manevras.

Pasitaikė ne vienas ir kurioziškas atvejis jau Lietuvoje. Visada žiūrėjome informacines laidas per Lietuvos televiziją. Sykį vyro klausiu „Kas ta Galima Perkūnija? Ar ta totorė iš Kazanės, kuri mums skaitė paskai-

tas? Pasirodo, kad tai nei vardas, nei pavardė, o orų prognozė.

Per radiją ir televiziją dažnai girdėjau žodžius: *tarybų sąjunga*. „Kas ji tokia yra, kad apie ją tiek daug kalba“, - klausiau Remigijaus. „Tai šalies *Sovietų Sąjunga* pavadinimas lietuviškai“, - paaiškino jis.

Šie du terminai įkrito man į atmintį visam laikui.

Apskritai mano vyras labai daug padarė, kad aš išmokčiau lietuvių kalbą. Kai mes susipažinome, jis bendrabučio kambaryje man surengė visą lietuvių kultūros vakarą. Mes klausėmės išeivijos dainininkės Vandos Stankus dainų. Tai buvo kontrabandinis įrašas. Bet nieko blogo, antitarybiško ten nebuvo. Ji dainavo tango, toks žemas balsas, buvo įdomu:

Šimtą kartų tave mylėjau,

Šimtą kartų tave norėjau.

Paskui klausėmės Vytauto Kernačio dainos „Dvi silkės įlipo į obelį“ ir kitų. Tik vėliau supratau tekstų prasmę. Žiūrėjome M. K. Čiurlionio paveikslų reprodukcijas. Man atrodė, kad kažkas fantastiško yra jo kūrinuose. Remigijus daug ir įdomiai man pasakojo. Tai buvo mano pirmosios žinios apie Lietuvą. Kai draugėms papasakojau, kad mes visą naktį dvišė

bendrabučio kambaryje klausėmės lietuviškos muzikos ir žiūrėjome M. K. Čiurlionio paveikslų reprodukcijas, jos nepatikėjo.

Lietuvoje, kai gimė sūnus, pradėjau jam skaityti lietuviškas pasakas. Galima sakyti, kad pasakų knygos buvo mano pirmieji vadovėliai. Vėliau lankiau kursus „Žinijos“ draugijoje, mokiausi iš aplinkos, o labiausiai kalbą patobulinau dirbdama televizijoje.

- Deja, studentiškos dienos, romantika greitai praeina. Prasideda gyvenimo proza...

- Baigė studijas, turėjome nukreiptimą į Lietuvos kino studiją. Ten pagal savo išsilavinimą galėjome pasirinkti vieną iš daugelio specialybių: montažo, ryškinimo, spalvų kontrolės, filmų direktoriaus ir kt. Tačiau manęs į darbą nepriėmė. „Lietuva siuntė vieną žmogų, o atvažiavo du. Palaukit pora metų, kol atsilaisvins vieta“, - paaiškino mums Kadru skyriuje.

Laukti net dvejus metus mes nebuvo nusiteikę. Įsidarbinome Elektrografijos mokslo tyrimo institute. Ten buvo kino-foto tyrimo laboratorija.

Vėliau susipažinome su Vytautu Žalakevičiumi ir jo žmona Lika.

Bendrijos moterys gamina tradicinius Marčišoro amuletus

Smagu *Marcišoro* šventę švęsti bendrijos narių ir jos svečių būryje Tautinių bendrijų namuose

Režisierius tada dirbo kinostudijos direktoriumi ir pasiūlė pereiti į kinostudiją. Tačiau teko atsisakyti, nes institute laukėme buto. Nusprendėme: gausime butą, tada pamatysime. O paskui prasidėjo dainuojanti revoliucija... Butą spėjome gauti. Dirbome Baltijos, Rytų Lietuvos televizijose.

- Daug metų dirbote Lietuvos televizijoje, buvote laidos tautinėms mažumoms „Labas“ redaktorė ir autorė. Kaip prisimenate tą laiką?

- Laikui bėgant atsirado šiokių tokių pažinčių tarp žurnalistų. Jos atvedė į Lietuvos televizijos „Santaros“ redakciją, kuri kūrė laidas tautinėms mažumoms. Ten dirbo rusų, ukrainiečių, lenkų, baltarusių, žydų. Iš pradžių ėjau administratorės pareigas. Vėliau redakcijoje gimė idėja kurti atskirą laidą mažai skaitlingoms tautinėms bendrijoms pavadinimu „Labas“. „Tu iš mūsų visų geriausiai moki lietuvių kalbą, tai tu ir vesi tą laidą“, - nusprendė vyr. redaktorius Leonidas Glušajėvas.

Laida „Labas“ buvo vedama lietuvių kalba. Bendrą supratimą, kaip rašyti scenarijų aš turėjau. Bet laidų

vedėjams keliami dideli kalbos reikalavimai. Tai labai atsakingas darbas. Per dvyliką metų Lietuvos televizijoje aš tobulinau lietuvių kalbą, išmokau geriau rašyti negu rašiau anksčiau. Išmokau kirčiuoti. Tekstą prieš kiekvieną laidą rašydavau pati, bet paskui nešdavau kalbininkei, kuri padėdavo teisingai sukirčiuoti žodžius. Laidas įgarsindavo režisieriai, nes manėme, kad jie tai geriau daro. Bet kartais įgarsindavau ir aš.

- Koks buvo laidų turinys?

- Lietuvoje, išskyrus kelias, daug neskaitlingų tautinių bendrijų. Tai totoriai, karaimai, romai, latviai, estai, vokiečiai, vengrai, armėnai, gruzinai, azerbaidžaniečiai, uzbekai, kazachai, mano gentainiai moldavai bei rumunai ir kt.

Laidose pasakojome apie šias bendrijas: jų veiklą, tradicijas, šventes, meno kolektyvus, žymius tu bendruomenių žmones, palikusius pėdsaką Lietuvos kultūroje ir istorijoje. Laida buvo populiari. Gaudavome gerų atsiliepimų, taip pat ir iš etninių lietuvių. Per tą laiką sukauptame turtingą archyvą. Kai kuriuos siužetus rodome Tautinių bendrijų namuose

įvairiomis progomis. Gaila, kad šios laidos nebeliko.

- Be darbo, žmogaus gyvenime svarbią vietą užima šeima. Ar turėjote problemų dėl vaikų auklėjimo, kaip dabar priimta sakyti, mišrioje šeimoje? Vaikai jau suaugę? Kokius kelius pasirinko?

- **K a ž k o k i ū** problemų lyg tai ir neturėjome. Nuo mažens jie kalbėjo ir rumuniškai. Aš jiems eileraščių paskaitydavau. Bet kai

pradėjo eiti į darželį... Sūnus dar mokykloje man pasakė: „Mama, aš būsiu lietuvis. Sesutė tegul būna rumunė ar moldavė, kaip nori“.

Tačiau jie vis tiek turi moldaviško kraujo. Jie yra labiau temperamentingi negu vaikai iš ne mišrių šeimų. Darželio auklėtoja man sakė: „Jūs sūnus toks greitas, kad jis kampų nemato“.

Sūnus Vykintas baigė Vilniaus universitetą yra III specialistas, programuotojas. Duktė Dorina architektės profesiją įgijo Vilniaus Gedimino technikos universitete. Abu išvyko iš Lietuvos. Sūnus po devynerių metų grįžo namo. Turi darbą, labai patenkintas. Patenkinti ir mes, tėvai. Dorina dirbo Italijoje, vėliau Prancūzijoje. Ten ištekėjo ir gyvena.

- Jūs kasmet dalyvaujate tradicinėje Duonos šventėje Tautinių bendrijų namuose, vaizdingai pasakojate, kaip pagaminti vieną ar kitą moldavišką patiekalą. Ar mėgstate šeiminkauti? Koks Jūsų firminis patiekalas?

- Šeiminkauti mėgstu. Kai gera nuotaika, kai esu pailsėjęsi, pagaminti kažką skanaus tikrai labai įdomu. Šiuo

metu aš labiausiai mėgstu gaminti farširuotą papriką ir salotas iš avinžirnių su paprika. O mano firminis patiekalas yra citrininis pyragas ir pyragas iš kukurūzų miltų – *malai duče*.

- O ką galėtumėte pasakyti apie lietuvišką virtuvę?

- Lietuviška virtuvė man patinka. Mano anyta mane išmokė gaminti *ežiuokus*. Tai tokie virtinukai, varškėtukai. Paruoštos tešlos gabaliukus reikia perleisti per tarką. Moku silkę marinadę gaminti taip kaip mane išmokė anyta. Taip silkę ruošia tik Radviliškyje, kur gyvena mano uošviai.

Ar žinote ką reiškia *pakramtinė*? Tai labai paprasta. Ją ruošdavo mano uošvis Kazimieras. Į stiklinę pieno reikia įdėti gabaliuką baltos bandelės, šaukštą medaus, truputiuką sviesto ir gerai sumaišyti. Štai jums ir *pakramtinė*.

- Pereikime prie visuomeninių reikalų. Jūs daug metų vadovaujate Lietuvos rumunų kultūros bendrijai „Dačija“. Papasakokite apie ją.

- Mūsų bendrija įkurta 1989 m. vasarį. Pasivadinę „Dačija“ pagerbėme mūsų protėvius dakus (rumunai

ir moldavai save kildina iš romėnų nukariautos dakų genties. Dačija buvo užkariauta 106-aisiais metais po Kristaus ir paversta Romos provincija). Pirmoji „Dačijos“ pirmininkė buvo Lika Žalakevičienė, kino režisieriaus Vytauto Žalakevičiaus žmona. Aš pirmininke buvau išrinkta 2004 m.

Atgimimo metais palaikėme Lietuvos, Moldovos ir Rumunijos išsilavinimo, demokratinius judėjimus. Vienas ryškiausių prisiminimų – dalyvavimas Baltijos kelyje.

Bendrijos iniciatyva Kryžių kalne pastatytas kryžius su užrašu: „Už Moldovos ir Lietuvos šviesią ateitį“. Kryžius pastatytas pažymėti tris svarbias datas: Moldovos nepriklausomybės paskelbimo bei „Dačijos“ įkūrimo 20-metį ir istorinį faktą, jog Moldovos Respublika pirmoji (1990 m. gegužės 31 d.) pripažino Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą.

Gilindamiesi į istoriją, atradome netikėtų lietuvių – rumunų istorijos sąsajų. Pernai buvome nuvykę į Ilzenbergo dvarą Rokiškio rajone, priklausiusį garsaus Rumunijos politikos ir literato Titu Maiorescu dukrai

Livijai Maiorescu. Ji buvo ištekėjusi už bajoro Eugenijaus Dimšos ir Lietuvoje gyveno 20 metų.

Pažymime tautines šventes, nepamirštame tradicijų. Kasmet, jau daugiau kaip 20 metų švenčiame *Marcišorą*. Kovo 1 d. Rumunijoje ir Moldovos Respublikoje pažymima pavasario atėjimo šventė – *Marcišor*. Ji susijusi su žemdirbystės ciklu, o šventės ištakos siekia daugiau kaip 8 tūkst. metų. Šventės simbolis *Marcišor* – raudonas ir baltas pumpurėliai, simbolizuojantys meilę ir pagarbą. Tą dieną žmonės dovanuoja vieni kitiems ši mažą, mielą amuletą, linkėdami svajonių išsipildymo, mei-

lės ir laimės. 2017 m. gruodžio 6 d. *Marcišor* tradiciją UNESCO įtraukė į pasaulio nematerialaus kultūros paveldo sąrašą. Mes ilgai laukėme šios dienos.

Vienas iš tapatybės ženklų – meilė ir pagarba gimtajai kalbai. Štai jau penkerius metus, vasario pirmą sekmadienį, sekdami gražiu Lietuvos pavyzdžiu, Tautinių bendrijų namuose rašome rumunų kalbos diktantą. Sovietmečiu rumunų kalba buvo adaptuota kirilicai. Kai kurie į Lietuvą iki nepriklausomybės atkūrimo atvykę moldavai tik čia susipažino su lotyniškais rašmenimis. Beje, nacionalinio diktanto idėją norime įdiegti ir mūsų gimtosiose šalyse – Rumunijoje ir Moldovoje.

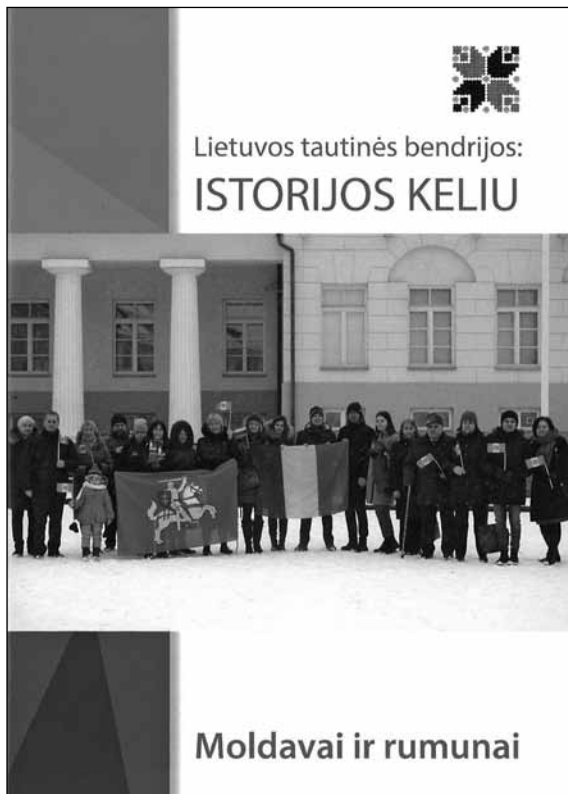
Šiandien bendrija vienija apie 60 aktyvių narių. Rugsėjo 19 d. Tautinių bendrijų namuose minėjome mūsų bendrijos įkūrimo 30-metį.

- O apskritai ar daug moldavų gyvena Lietuvoje?

- Šiandien Lietuvoje gyvena apie 600 moldavų kilmės žmonių. Iš pradžių, kai mes įsikūrėme, buvo 1400. Po 1990-ųjų metų dalis išvažiavo į Moldovą, dalis patraukė į kitas Europos šalis, net į kitus žemynus. Dabar atvyksta Rumunijos piliečių, per Europos struktūras įsikūrė keltas šeimų. Rumunijai įstojus į Europos Sąjungą, padaugėjo bendrų projektų, studentų mainų. Daugiau rumunų studentų atvyksta į mūsų renginius.

- Turite gido licenciją. Kokiomis kalbomis vedate ekskursijas?

- Kaip minėjau, uždarius laidą „Labas“ likau be darbo. Tai buvo 2009-ieji metai. Kartą mano draugė, tarp kitko irgi moldavė, Emilija Paplaitienė, buvusi ilgametė Vilniaus gidų gildijos prezidentė, pasakė: „ilgai nesėdėk ir nedejuok, eik mokytis, stok į gidų kursas“. Suprantu, kad reikia mokytis visą gyvenimą. Kai po metų baigiau kursą ir gavau gido licenciją, priekaištavau sau: kodėl aš anksčiau to nepadariau. Buvo taip įdomu

Leidinyje užfiksuotos svarbios bendrijos veiklos akimirkos

mokyti, kad aš dar kartą išimylėjau Vilnių, Lietuvą. Vilniaus universiteto dėstytojas Algirdas Jakubčionis puikiai skaitė Lietuvos istorijos paskaitas. Su Lietuvos architektūra mus supažindino Dailės akademijos architektė Jūratė Raugalienė.

Ekskursijas vedu lietuvių, rusų ir rumunų kalbomis. Labai norėčiau dar išmokyti italų kalbą ir apie Vilnių pasakoti italams. Man labai įdomu, kaip italai reaguoja į tai, ką jie čia pamato, ko galbūt neturi.

Turistams pabrėžiu Vilniaus daugiakultūriškumą ir daugiakonfesiškumą, pasakoju apie įvairių tikėjimų maldos namus, jų architektūrą, įvairių tautų atstovų nuopelnus Vilniui ir Lietuvai.

Man asmeniškai Vilnius yra ta vieta, į kurią aš noriu visą laiką sugrįžti, kada išvažiuoju iš Lietuvos. Aš labai myliu Vilnių.

- Jūs puikiai žinote Lietuvos istoriją, literatūrą. Nenuolote ir nuo moldaviškų šaknų. Ar laikote save dviejų kultūrų žmogumi?

- Aš ir esu žmogus, kuris savyje turi dviejų kultūrų pradą. Aš iš namų išvažiauju septyniolikos metų. Dabar tokio amžiaus dar mokosi mokykloje. Bet pas mus sakoma, kad labai svarbus yra pirmieji septyneri metai, ką vaikas gauna šeimoje. Tai tie metai manyje yra iki šiol. Viskas, kas buvo toliau, aš įgijau per mokslą.

Kai atvažiauvau į Lietuvą, man buvo dvidešimt dveji. Irgi gana jau-

na. Galima sakyti, daugiau kaip pusę gyvenimo aš gyvenu Lietuvoje. Prisi- taikyti prie gyvenimo būdo Lietuvoje nebuvo sunku. Labai džiaugiuosi, kad vyro tėvai mane priėmė itin gerai, o netrukus atsirado ir lietuvių draugų. Tie draugai, su kuriais bendraujame nuo seno, manęs nelaiko kitokia ir elgiasi kaip su lietuve. Aš pasidariau racialesnė, ramesnė. Mano temperamentas truputį atšalo. Bet tai man netrukdo.

Mes, moldavai ir lietuviai, turime daug bendrų momentų: ir istorijoje, ir gyvenime, ir netgi butyje. Ko man trūksta Lietuvoje? Aišku, saulės. Kad būtų truputiuką daugiau saulės. Bet laikui bėgant pripranti. Lietuva yra graži šalis. Man čia gera.

Kas skrynioje sudėta?

Klaipėdos tautinių kultūrų centras visą rudenį vykdė Neformaliojo suaugusiųjų švietimo ir tęstinio mokymosi programą „Atverkime tautinių kultūrų skrynią“.

Rita BANEVIČIENĖ

Programos dalyviai – miesto tautinių bendruomenių nariai ir visi pageidaujantys (jaunimas, senjorai, patiriantys socialinę atskirtį, vieniši žmonės). Jiems buvo sudaryta galimybė nemokamai lankyti rusų liaudies šokių, tautodailės raštų užsiėmimus, ukrainiečių liaudies dainų repeticijas. Užsiėmimus vedė

iniciatyvūs ir kūrybingi tautinių mažumų atstovai Natalija Černyšova, Marina Filičeva, Valentina Boiko.

Lapkričio 15 d. „Akropolio“ prekybos centre vyko Suaugusiųjų švietimo savaitės renginių atidarymas. Jame programos dalyviai – ansamblis „Rušnyčiok“ atliko ukrainiečių liaudies dainų, o kolektyvas „Russkij suvenir“ demonstravo rusų liaudies šokius.

Programos, kuri finansuojama

Klaipėdos savivaldybės biudžeto lėšomis, tikslas – mokymosi visą gyvenimą paslaugų regionuose plėtra ir asmens bendrosios kultūros ugdymas. Programa skirta supažindinti su kitų tautų kultūra per muziką, dainas, tautodailę, išmokyti kitų tautų dainų, pasigaminti jų tautodailės suvenyrų ir tautinių rūbų aksesuarų.

Mokymosi pabaigą paskutinėmis metų dienomis vainikuos bendras renginys, kuriame dalyviai parodys kultūrinę programą ir pasidalins gerąja patirtimi.

Dainuoja ansamblio „Rušnyčiok“ dalyviai

Kolektyvo „Russkij suvenir“ šokėjos

Tautinių mažumų departamente viešėjo delegacija iš Turkmenijos

Lapkričio 19 d. Tautinių mažumų departamento direktorė dr. Vida Montvydaitė susitiko su Lietuvoje viešinčia delegacija iš Turkmenijos. Susitikime dalyvavo Turkmenijos valstybės, žmogaus teisių gynimo, mokslo įstaigų bei ESBO atstovai.

Svečiams buvo pristatyta Tautinių mažumų departamento veikla, aptartos tarpinstitucinio bendradarbiavimo galimybės.

Turkmenijos delegacija susitiko su tautinių bendruomenių atstovais, lankėsi Seime, Tautinių bendrijų namuose, Visagine, tautinių mažumų mokyklose, dalyvavo Tarptautinės tolerancijos dienos minėjime Vilniuje.

TMD inf.

Turkmenijos delegacijos nariai ir departamento darbuotojai. Centre – departamento direktorė dr. V. Montvydaitė

Klaipėdos totoriai rašė „tatarča diktant“

Spalio 19 d. Klaipėdos totoriai miesto Tautinių kultūrų centre pirmą kartą rašė Tarptautinį totorių kalbos diktantą – „tatarča diktant“.

Rita BANEVIČIENĖ

Moterys į renginį atvyko šventiškai nusiteikusios, pasipuošusios tautiniais rūbais. Diktantą rašė 14 totorių kilmės žmonių. Dalyvius sveikino Klaipėdos totorių bendrijos „Nur“ pirmininkė Žamila Agapova. Ji palinkėjo sėkmės konkurse, kurio tikslas – skatinti žmones didžiuotis savo gimtąja kalba, kalbėti ir rašyti ja taisyklingai.

Šiomet Tarptautinis totorių kalbos diktantas vyko ketvirtą kartą. Pirmą kartą buvo surengtas 2014 m. Jo tekstą parengė Kazanės universiteto Filologijos ir tarpkultūrinės komunikacijos instituto dėstytojai.

Šiomet totorių kalbos diktantas buvo rašomas Tatarstane, 40-yje RF regionų, 12-koje šalių, tarp jų – Turkijoje, Azerbaidžane, Bulgarijoje, Anglijoje, Vokietijoje, Kanadoje ir kt. Dabar šiame sąrašė bus ir Lietuva.

Šios tarptautinės švietėjiškos akcijos, skirtos patikrinti raštingumą totorių kalba, organizatoriai – Pasaulinio totorių kongreso vykdomasis komitetas, Tatarstano Respublikos jaunimo reikalų ministerija, Kazanės universitetas, Pasaulinis totorių jaunimo forumas.

Totorių kalbos diktanto dalyvės

Tautinių bendrijų meno kolektyvai koncertavo mažojoje kultūros sostinėje Baisogaloje

Lapkričio 16 d. Baisogala (Radviliškio r.) – Lietuvos mažoji kultūros sostinė 2019 m. – sulaukė svečių iš Lietuvos sostinės. Išvyką surengė Tautinių bendrijų namai.

Kultūros centro scenoje

Tolerancijos dienos, kuri pažymi- ma būtent lapkričio 16-ąją, i ši miestelį, prigludusį prie Kauno – Šiaulių plento, proga atvyko du tautinių bendrijų meno kolektyvai – Vilniaus vokiečių bendruomenės ansamblis „Heimatgruss“ („Tėvynės pasveikinimas“, bendruomenės pirmininkas Ervinas Peteraitis, ansamblio vadovė Danutė Zabukienė) kartu su grupe Vilniaus Abraomo Kulviečio klasikinės gimnazijos mokinių ir Vilniaus rajono lenkų vokalinis instrumentinis ansamblis „Senjorai“ (vadovas Jeronimas Černis).

Koncertas vyko pernai rekonstruotame, išore ir vidumi visu gražumu tviskančiame Baisogalos kultūros centre. Puiki salė, scena.

Koncertuoti čia – vienas malonumas.

Koncerto pradžioje į susirinkusius kreipėsi Tautinių bendrijų tarybos pirmininkė Gunta Rone ir Tautinių bendrijų namų direktorė Alvida Gedaminskienė. Viešnios papasakojo apie šios Tarybos, Tautinių bendrijų namų veiklą, pabrėžė mūsų šalies daugiakultūriškumą, tolerancijos svarbą daugiatautėje visuomenėje.

Minėtų kolektyvų meninėje programoje skambėjo vokiečių, lenkų, lietuvių liaudies dainos. „Heimatgruss“ choras, be to, atliko vokiškų šlagerių, o dainą „Kur bėga Šešupė“ pagal poeto Maironio žodžius dainavo lietuvių ir vokiečių kalbomis. Lietuvišką tekstą i vokiečių kalbą išvertė bendruomenės narė ir choro dalyvė Jūratė Kerienė.

Be dainų, vilniečiai atvežė parodą „Lietuvos tautinės bendrijos: istorijos kelis“. Paroda kultūros centre veiks iki Naujųjų metų.

Baisogalos seniūnijos seniūnė Renata Masiulienė, kultūros centro direktorė Justė Juškaitė dėkojo svečiams už puikų koncertą, džiaugėsi užsimezgušiais kontaktais su tautinių bendrijų meno kolektyvais.

Mažosios kultūros sostinės idėja kilo 2014 m., įsitikinus, kad šalies didžiųjų kultūros sostinių judėjimas, pradėtas 2008 m., pasiteisino. 2015 m. pirmąją mažąją sostinę tapo Naisiai, o

nuo 2016 m. kasmet buvo skelbiama po 10 mažųjų kultūros sostinių, iš kiekvienos apskrities po vieną. Tad iki šiol šiuo ženklu pažymėtas 41 miestelis. Ši veikla davė naujų istorinių, etnografinių, kultūrinių ir geografinių atradimų, paskatino kaimo bendruomenių kultūrinę veiklą.

Mažo miestelio didelė istorija

Šiomet Baisogala, be mažosios kultūros sostinės renginių, minėjo 480 metų įkūrimo jubiliejų, Vladislovo Komaro, Baisogalos dvaro savininko, visuomenės veikėjo ir pažangaus ūkininko 140-ąsias gimimo metines.

Apskritai šis mažas miestelis* turi turtingą istoriją. Baisogaloje 1881 m. įsteigtas paštas ir telegrafas, 1887 m. – vaistinė. Čia kryžiuosiai knygnešių keliai. 1905 m. laikraštį „Vilniaus žinios“ Baisogaloje skaitė trys lietuvių šeimos. Miestelio apylinkėse vyko savanorių kovos su bermontininkais. Baisogala nuo V. Komaro laikų garsėjo kaip pažangios žemdirbystės,

Paminklas žuvusiems dėl Tėvynės laisvės Baisogaloje

Lenkų ansamblis „Senjorai“

Dainuoja Vilniaus vokiečiai

kultūringo ūkininkavimo kraštas. Čia, beje, buvusiuose V. Komaro dvaro rūmuose įsikūręs Lietuvos sveikatos mokslų universiteto Gyvulininkystės institutas.

Baisogalos žemė išaugino daug

žymių žmonių Lietuvai. Tai knygnešys Juozas Zauka (1862–1943), rašytojas Jurgis Jankus (1906–2002), Nacionalinės kultūros ir meno premijos laureatai poetas Vytautas Bložė (1930–2016) ir dailininkas-grafikas

Arvydas Každailis (g. 1939) bei daug kitų.

TBN inf.

**2011 m. visuotinio gyventojų surašymo duomenimis, Baisogaloje gyveno 2034 žmonės.*

R. Rusinovas tapybos darbų paroda „Lietuvos spalvos“

Lapkričio mėnesį Tautinių bendrijų namuose veikė vilnietės dailininkės Rimos Rusinovas tapybos darbų paroda „Lietuvos spalvos“.

R. Rusinova 1981 m. baigė Vilniaus Justino Vienožinskio dailės mokyklą. Dirba Lietuvos mokslų akademijos Vrublevskių bibliotekoje bibliotekininke. Nuo 2013 m. yra Lietuvos tautodailininkų sąjungos narė. 2016 m. Kultūros ministerija R. Rusinovai suteikė meno kūrėjo statusą. Dailininkė nuolat rengia savo darbų parodas įvairiose Vilniaus salėse.

„Aš nepaprastai myliu gamtą ir savo susižavėjimu noriu pasidalinti su kitais. Mano kūryba – tai lyrinė daina apie Lietuvos gamtos grožį. Gamta yra mano pats didžiausias mokytojas ir ji mane moko visą gyvenimą“, – sako dailininkė.

Jos tapyboje vyrauja Vilniaus senamiesčio, sostinės apylinkių motyvai. Tačiau tuo neapsiriboja. Dailininkė tei-

R. Rusinova

gia, kad naudoja įvairius tapybos žanrus – natūrmortą, peizažą, portretą ir technikas – aliejinius dažus, temperą, pastelę, akvarelę. R. Rusinovas tapyba pasižymi giliu realizmu, gyvenimo džiaugsmu, meile savo kraštui.

„Menininko kūryba – tai ne tik jo rankų darbas, tai ir jo sielos virpesiai. Mano kūrybos tikslas – atvaizduoti pasaulio grožį ir gėrį“, – teigia dailininkė.

TBN inf.

Karaimikos tema laikraščio puslapiuose

Trakų rajono laikraštis „Trakų žemė“ jau dešimt metų vykdo projektą, skirtą karaimų tautinei mažumai. Koks tai projektas? Koks jo turinys? Apie tai paprašėme papasakoti šio laikraščio redaktorės Jolantos Zakarevičiūtės.

Jonas RUMŠA

- Kaip gimė šis projektas?

- Lietuvių ir karaimų tautas jungia daugiau kaip 600 metų istorija, besitęsianti nuo Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės laikų, o konkrečiau – menanti Vytauto Didžiojo valdymą. Karaimai savo laiku apsigyveno keliose Lietuvos vietose. Tačiau būtent Trakai tapo šios tautos dvasiniu, kultūriniu centru, karaimų Meka. Čia yra S. Šapšalo karaimų tautos muziejus, karaimų mokykla, kenesa. Trakuose jau septyniolika metų kasmet vyksta Tarptautinė karaimų kalbos ir kultūros stovykla, į kurią atvyksta karaimai iš daugelio šalių. Lietuva – šandien vienintelė vieta pasaulyje, kur skamba gyva karaimų kalba. Todėl

šis projektas mums, „Trakų žemės“ žurnalistams, - maloni pareiga, o laikraščio skaitytojams – puiki proga geriau pažinti žmones, kurie gyvena šalia mūsų, bet skiriasi savo istorija, tradicijomis, paveldu.

Šiomet sukanka 10 metų, kai mūsų laikraštis, finansuojamas Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo, vykdo karaimų tautinei mažumai skirtą projektą. Mes dalyvavome Fondo skelbtame konkurse ir gavome finansavimą minėtam

Nuotr. iš asmeninio archyvo

J. Zakarevičiūtė tikisi, kad karaimikos projektas gyvuos dar ne vienerius metus

projektui. Fondo tarybos nariai suvokė karaimų kultūros unikalumą, karaimų svarbą Lietuvos istorijoje, suprato, kaip svarbu tautai išsaugoti savo identitetą, kalbą, papročius šiame globaliame pasaulyje, kad išvengtų asimiliacijos su kitomis tautomis, ir nutarė skirti lėšų.

Kiekvienais metais karaimikos projekto pavadinimas skiriasi. Šiomet jis vadinasi „Karaimika besikeičiančiame pasaulyje“, pernai – „Karaimų istorinė atmintis – išlikimo sąlyga“, 2017 m. – „Karaimų tautinės tapatybės išsaugojimas“ ir t. t. Jei gausime Spaudos, radijo ir televizijos rėmimo fondo paramą, 2020 m. karaimikos projektas turės kitą pavadinimą. Tačiau jo esmė lieka tapati: karaimų istorija, kultūra, tautinė savimonė, religija ir kt.

- Laikraščio „produkcija“ – publikacijos. Kas jose atspindima šia tema?

- Per praėjusį dešimtmetį pateikėme ne tik „sausų“ istorijos faktų, bet

Karaimikos projektas „Trakų žemės“ puslapiuose

ir daug dėmesio skyrėme karaimikos studijų tyrinėjimams. Nemažai rašėme apie jų mokslo, visuomenės, literatūros, religijos veikėjus, be kurių šiandien neįsivaizduojamas karaimų tautinis tapatumas. Tai filologas, orientalistas, Krymo, o vėliau ir Lietuvos bei Lenkijos karaimų vyriausias dvasininkas Seraja Hadži Chanas Šapšalas (1873–1961), kurio pastangomis buvo pradėta karaimų muziejaus statyba Trakuose; Simonas Firkovičius (1897–1982) – poetas, rašytojas, karaimų dvasininkas, daug bendravęs su karaimų bendruomenėmis Vilniuje, Panevėžyje, Lucke, Haliče; Mykolas Firkovičius (1924–2000) – dvasininkas, mokęs karaimų vaikus gimtosios kalbos.

Taip pat spausdinome straipsnius apie Simoną Kobecką (1911–1985) – Lietuvos karaimų poetą, dramaturgą; Juzefą Lobanosą (1880–1947) – kalbos puoselėtoją, visuomenės veikėją, dvasininką; Lidiją Poziemską (1886–1952) – poetę ro-

mantikę; Aleksandrą Mardkovičių (1875–1944) – juristą iš Lucko, atradusį aistrą literatūrai ir kt.

- Kaip nušviečiamas šiandieninis karaimų bendruomenės gyvenimas? Ar rašote apie šių dienų karaimus?

- Šiomis temomis rašome reguliariai. Nemažai dėmesio skiriame karaimų tautą garsinantiems jos atstovams: neseniai mirusiam poetui Aleksandrui Zajančkaukui, jaunajai teatro ir kino aktorei Severinai Špakovskai. Pristatome ambasadorės dr. Halinos Kobeckaitės pasiekimus.

Publikacijose visada paminime svarbias karaimų bendruomenės sukaktis: pernai pažymėtą Lietuvos karaimų bendrijos steigiamojo susirinkimo 30-metį, Lenkijos karaimų bendruomenės žurnalo „Awazy-myz“ („Mūsų balsas“) 25-metį. Pristatome naujas knygas, pavyzdžiui, Simono Firkovičiaus - „Buvo tokia diena...“ (sudarytojos ambasadorė dr. H. Kobeckaitė ir dr. Karina

Firkavičiūtė), rašome apie kasmetinę tarptautinę karaimų kalbos ir kultūros stovyklą ir kt.

- Kas yra rašinių autoriai?

- Džiugu, kad galime skaitytojams pateikti kvalifikuotų įvairios tematikos straipsnių apie karaimų tautinę mažumą. Tačiau redakcijos darbuotojai vieni to nepajėgtų aprėpti. Esame dėkingi mums talkinantiems autoriams: projekto vadovei H. Kobeckaitei, Lietuvos karaimų kultūros bendrijos pirmininkei dr. K. Firkavičiūtei, Trakų istorinio nacionalinio parko archyvarei Nadeždai Zajančkovskajai, Romualdai Tinfavičiui. Aktyviai laikraštyje bendradarbiauvo a.a. Aleksandras Jutkevičius, a.a. A. Zajančkaukas.

Mes tikimės, kad projektas, skirtas karaimikai, gyvuos dar ne vienerius metus ir mūsų skaitytojus pradžiuginsime naujomis įdomiomis publikacijomis apie karaimų tautos istoriją, unikalią kultūrą, žmones.

Rusų literatūros klubo nariai minėjo S. Nėries gimimo metines

Rugsėjo 19 d. Kauno pedagogų kvalifikacijos centro bibliotekoje vyko edukacinė-literatūrinė-muzikinė popietė „Žvilgsnis į S. Nėries gyvenimą ir kūrybą“.* Renginį, skirtą poetės 115-osioms gimimo metinėms, organizavo Kauno G. Deržavino rusų literatūros klubas (toliau – Klubas) kartu su S. Nėries memorialiniu muziejumi ir pedagogų kvalifikacijos centru.

Birutė ZEIGIENĖ

Nuskamba švelni fleitos himno Europai melodija bei daina „Spindulėlis“, skirta poetei, kurias atliko Kauno Aleksandro Puškino gimnazijos antroklas Ilja Karpovas.

Klubo pirmininkas Galimas Sidy-

Aleksandro Ilarionovo nuotr.

kovas susirinkusiems pristatė rusų kalba išleista „Kauno literatūrinį almanachą 2017“, skirtą Klubo įkūrimo 10-mečiui. Jame išspausdinti Klubo narės Liudmilos Bojarincevos-Vojkinos eilės apie S. Nėrį.

Apie poetės gyvenimą ir kūrybą pasakojo S. Nėries memorialinio muziejaus vedėja Ina Aleksaitienė. Ekranu skaidrėse prabėgo visos poetės gyvenimas: pirmieji eilėraščiai, parašyti besimokant Vilkaviškio „Ži-

burio“ gimnazijoje, jos mokytojavimo Lazdijuose laikotarpis, dalyvavimas moterų suvažiavime Kaune, laišškai, rašyti Juozui Keliuočiui, pirmieji pozijos rinkiniai...

Pasakojimo intarpuose skambėjo vokalo pedagogės, bardės Loretos Valinskaitės-Vaitkuvienės atliekamos dainos pagal S. Nėries eilėraščių „Šokėjos“, „Prieblandos ir snaigės“, „Snaigės“ žodžius. Paibaigoje vokalistė pakvietė visus kar-

tu dainuoti „Diemedžiu žydėsiu“.

Vilkaviškietė poetė, vertėja, tautodailininkė Vilija Žalientė-Orija lietuvių ir rusų kalbomis skaitė S. Nėries eilėraščius „Per audrą“, „Tolimas sapnas“, „Dvidešimt su“, „Aš nenoriu mirti“. „S. Nėries eilės lietuvių kalba ir Anos Achmatovos vertimai į rusų kalbą skamba kaip dvi giminingos sielos“, - teigė Vilija. Ji taip pat pažymėjo, kad daug S. Nėries eilėraščių tapo dainomis.

Renginyje dalyvavusi Lietuvos nepriklausomų rašytojų sąjungos pirmininkė Dalia Milukaitė-Buragienė kvietė Klubo narius siųsti savo eiles į netrukus pasirodysiantį almanachą, skirtą S. Nėries gimimo 115-osioms metinėms.

Minėjimo metu veikė S. Nėries knygų parodėlė (nuotr.).

**S. Nėris (1904 m. lapkričio 17 d. – 1945 m. liepos 7 d.)*

Vilniaus latvių draugija minėjo veiklos 30-metį

Spalio 5 d. Vilniaus latvių draugija Tautinių bendrijų namuose minėjo savo veiklos 30-metį.

Susirinkusieji šiltai priėmė jaunųjų latvių bendruomenės atstovų – Vilniaus latvių vaikų klubo narių – sveikinimus latvių kalba. Šventinio renginio dalyvius sveikino Latvijos Respublikos ambasadorius Lietuvoje Indulis Berzinš. Jis perskaitė Latvijos Respublikos Prezidento Egilo Levito sveikinimą Vilniaus latvių draugijai, įteikė draugijos pirmininkei Guntai Ronei gėlių puokštę, sukomponuotą Latvijos vėliavos spalvomis bei ambasados dovanas.

Renginio dalyvius sveikino Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės Ryšių su tautinėmis bendrijomis skyriaus vedėja Rasa Paliukienė. Ji pabrėžė aktyvų latvių bendruomenės narių dalyvavimą Nepriklausomybės atkūrimo procesuose, akcentavo, jog tai viena iš pirmųjų

šalies tautinių bendrijų susibūrusi po nepriklausomybės atkūrimo, kūrybingu darbu siekianti puoselėti latvių kultūrą, tradicijas, papročius bei plėtoti kultūrų dialogą mūsų šalyje. R. Paliukienė perskaitė departamento direktorės dr. Vidos Montvydaitės sveikinimą draugijos nariams ir kartu su departamento vyr. specialiste Irma Rabcevičiene aktyviems Vilniaus latvių bendruomenės nariams – Julijai Balčiūnei, Silvijai Korolkovai ir Martynui Pundžiui – įteikė departamento Padėkos raštus bei dovanas.

Su gražiu draugijos jubiliejumi Vilniaus latvių bendruomenės narius sveikino įvairių tautinių bendrijų organizacijų vadovai.

Koncertinėje renginio programoje dalyvavo Mersrago (Latvija) mišru-

sis choras „Pa vėjam“ (vadovė Aija Kaliničenko, koncertmeisterė Vīneta Meldere) ir Mersrago vidurinės kartos šokių kolektyvas „Paisums“ (vadovė Sarmytė Laure). Pradėdama koncertą jo vedėja Ieva Oboleviča trumpai apibūdino miestą, iš kurio atvyko kolektyvai: „Melsragas – gražus Rygos jūros įlankos pakrantės miestelis Latvijoje, kur vėjas žaidžia kopų pušyse, krantą skalauja jūra, per miestuką vingiuoja kanalas, o už miško plečiasi Engurės ežeras“.

Šventinio renginio dalyviams buvo pristatyta Vilniaus latvių draugijos narės, Lietuvos dailininkų sąjungos ir Lietuvos architektų sąjungų narės Vilijos Mačiulytės akvarelių paroda ir Tautinių bendrijų namų Svetainėje eksponuojama fotografijų paroda „Vilniaus latvių draugijai – 30 metų“.

TBN inf.

Jubiliejinio vakaro dalyviai

Prie tautinės politikos ištakų

Pabaiga. Pradžia Nr. 3 (70)

Halina KOBECKAITĖ

Docentė, humanitarinių mokslų
daktarė, ambasadorė

Vaikščiojimas painiais koridoriais

Šiandien pasakyčiau, kad šis paskyrimas buvo gana didelis iššūkis, bet tada toks terminas dar nebuvo plačiai vartojamas, ir aš sau pačiai įvardinau jį kaip dar vieną egzaminą. Kadangi niekada tokio darbo nebuvau dirbusi, pirmos dienos man buvo ne tik nelengvos, bet ir gana keistos. Mane vedžiojo painiais to meto vyriausybės koridoriais, rodė, kas kur sėdi ir kokį darbą dirba, į ką turėčiau kreiptis vienu ar kitu klausimu. Aš buvau autsaideris, ten dirbusiems seniems kanceliarijos vilkams, žinantiems savo įstaigos hierarchiją ir žaidimo taisykles, atrodžiau kaip balta varna. Kai kurie iš jų nesibodėjo demonstruoti savo pranašumo.

Žinoma, tai buvo metas, kai ir jie jautė ateinant naujus laikus, stengėsi

Grupė karaimų Baltijos kelyje. H. Kobeckaitė – pirmoji iš dešinės, jai iš dešinės – jos duktė Karina Firkavičiūtė

veikti ne akiplėšiškai, gana apdairiai, bet jaučiau, kad visur manęs tyko povandeninės srovės, kuriose nemoku plaukti: pavyzdžiui, visiškai nežinojau, kaip ir kur pasigaminti įstaigos antspaudą, specialų blanką ir pan. Nebuvo išskirtos ir patalpos, nebuvo ir darbuotojų. Apie kompiuterius tada dar iš vis ne visi buvo girdėję. Bet ką

ten kompiuteriai – rašomosios mašinelės neturėjome! Visą įstaigą ir jos funkcionavimą turėjau susikurti pati.

O kadangi dar prieš mane paskiriamant jau buvau drįsusi to meto ministrui pirmininkui Vytautui Sakalauskui pareikšti, kad žmogus, kuris numatytas į pavaduotojus, man nepriimtinas, buvau smarkiai už tai nubausta, ir visą pusmetį departamentas neturėjo patalpų. Man buvo pasakyta, kad departamentui, be manęs, skirti 4 etatai, o žmones turiu susirasti pati.

Visiškai neturėjau supratimo apie išskirtą įstaigai biudžetą, nenumaniau, kokia darbų apimtis mūsų laukia, ir ką reiškia „keturi etatai“ kartu su vairuotoju ir sekretore. Buvau tada labai naivi, nemokėjau nieko reikalauti ir iki šiol neišmokau, ir maniau, kad tai iš tikrųjų mano pačios reikalas susirasti įstaigai patalpas. Lygiai taip pat naiviai galvojau, kad vadovas privalo verstis su tuo biudžetu, kuris jo įstaigai išskirtas. Nenumaniau, kad kasmet reikia eiti pas premjerą ar finansų ministrą prašyti papildomų lėšų, priešingu atveju bus manoma, kad esi blogas vadovas.

Karaimų ir totorių bendruomenių atstovai su Lietuvos Respublikos Prezidentu Algirdu Mykolu Brazausku (pirmoje eilėje centre) po apdovanojimų įteikimo. H. Kobeckaitė – antra iš kairės. Apdovanojimai įteikti 1997 m. minint karaimų ir totorių įsikūrimo Lietuvoje 600-ąsias metines.

Nuostatus kūrėme... virtuvėje

Dabar galvoju, kad ko gero tik moteris, neturėdama nei kabineto, nei telefono, nei darbuotojų, nei įstaigos adreso, galėjo išdrįsti kalbinti kelis buvusius bendradarbius ateiti dirbti į departamentą ir išvis pradėti visiškai naujos institucijos veiklą plyname lauke. Bet taip buvo: po dviejų mėnesių man pavyko prikalbinti Vilniaus inžinerinio statybos instituto rektoriaus sekretorę ir vieną kolegą pereiti į departamentą. Ir patalpas „susiradau“: mes trise, o vėliau ir keturiose, rinkdamiesi kiekvieną dieną mano

buto virtuvėje, pradėjome kurti savo įstaigos nuostatus, formuoti valstybės tautinių mažumų politikos gaires, skatinti rengti įvairių tautinių grupių vakarus, koncertus, važinėti po rajonus ir susipažinti su ten gyvenančiais įvairių tautybių žmonėmis ir jų rūpesčiais, susitikinėti su žurnalistais ir pan. Stebiuosi savo šeimos pakantumu, nes dažnai vietoj pietų virtuvėje buvo išdėlioti tik departamento popieriai. Bet nepaisant tokių sąlygų, viešumoje įstaiga funkcionavo. Tai buvo kažkoks stebuklas.

Tad pradžia buvo nelengva, bet būtų buvusi dar sunkesnė, jei šalia nebūtų įvairių tautybių žmonių, kurie entuziastingai parėmė pirmąsias departamento iniciatyvas ir buvo patriotiškai suinteresuoti tiek Lietuvos Nepriklausomybės išitvirtinimu, tiek savo tautinių bendrijų veikla. Su liūdesiu prisimenu ir tuos žmones, kurių deja, jau nebėra tarp mūsų, bet kurie savo aktyvia veikla paliko ryškų pėdsaką tautinio judėjimo baruose ir į kurių tvirtą petį bei įsitikinimus galima buvo anuomet atsiremti.

Tautinė santarvė – tai neįkainojamas mūsų šalies turtas. Didžiulis mūsų turtas – ir visų Lietuvoje gyvenančių tautų kultūrų įvairovė, atėjusi iš gilių praeities ir turinti prasmingą ateitį.

Estijos ir Suomijos lietuvių bendruomenių susitikime Helsinkyje. 2008 m. H. Kobeckaitė – pirmoje eilėje centre

Turime namus!

Vienas svarbiausių dalykų, kuriuos mums pavyko pačioje pradžioje padaryti – tai įsteigti Tautinių bendrijų namus ir įkurti Tautinių bendrijų tarybą, kurios funkcijos buvo patarti imantis naujų veiksmų ir aptarti įvairias problemines situacijas. Abi šios institucijos iki šiol sėkmingai dirba, o Tautinių bendrijų namams sėkmingai nuo pat pradžių iki šiol vadovauja direktorė Alvida Gedaminskienė. Reikia tarti pagiriamąjį žodį šiai moteriai, nes tik moterų geležinė kantrybė gali tiek metų ištvirti nuolatinius ketinimus šią instituciją uždaryti, reformuoti, pakeisti; ištvirti tokį įvairiautį bruzdesį, suderinti visų tautų ambicijas bei interesus, ir nuolatiniu atkakliu darbu įrodyti, kad šie Namai sėkmingai funkcionuoja ir yra reikalingi.

Už Tautinių bendrijų namų įsteigimą turiu padėkoti to meto Vilniaus merui, irgi labai aktyviam sąjūdiečiui Arūnui Grumadui. Iš pradžių jis buvo gana skeptiškas, sakydamas, kad tokių namų niekur, net Lenkijoje nėra. „Taip, - pasakiau tada, - nėra, bet pas mus tegul būna, ir kiti galės sekti mūsų pavyzdžiu.“

Taip ir padarėme. Tautinių ben-

drijų namuose įsikūrė dešimt įvairių tautybių organizacijų. Tegul kukliai, bet vis dėlto jos turėjo kur susirinkti, susiburti, susidėti knygas, tautinius atributus, turėjo, kur bendrauti. O kiek svečių iš įvairiausių tarptautinių organizacijų mes priėmėme tuose namuose, kurie nebuvo tokie puošnūs ir šviesiai išdažyti kaip dabar...

O departamento ir jo patalpų istorija – kitokia.

Istorija apsisuko ratu

Pusę metų padirbėję mano buto virtuvėje, mes pagaliau, geros to meto Kultūros ir švietimo ministro Dariaus Kuolio valios dėka, įsikūrėme jo vadovaujamos ministerijos patalpose Basanavičiaus gatvėje. Ministerijai plečiantis, jau esant kitiems ministrams, mus iškėlė į patalpas A. Smetonos gatvėje. Atrodė, kad pagaliau mes turime „savo“ patalpas. Kai atlikome remontą, išgijome baldų ir įsikūrėme, netrukus pasirodė, kad tų patalpų reikia „Respublikos“ redakcijai, ir to meto Ministras pirmininkas Adolfas Šleževičius griežtai liepė mums iš ten išsikraustyti, bet kur – nepasiūlė. Kad ir į gatvę!

Viename vyriausybės posėdyje, stojus mirtinai tylai, jis pasakė, kad

jei to nepadarysime, man bus pareikštas griežtas papeikimas. Kilus tokiam konfliktui, po kelių dienų mus geravalaiškai sutiko priglauti Užsienio reikalų ministras Povilas Gylys, suteikdamas kelis kabinetus skirtinguose aukštuose ministerijos patalpose. Netrukus buvo imta įgyvendinti seniai sklandžiusi idėja apie Tautybių departamento sujungimą su Regioninių problemų komisija. Nors Prezidentas A. Brazauskas užtikrino, kad mano atžvilgiu nenumatyti jokie pakitimai, aš buvau atleista, o naujai sudaryto Tautinių mažumų ir regioninių problemų departamento direktoriumi buvo paskirtas mano pavaduotojas Alfonsas Švelnys, kuris, kaip netrukus paaiškėjo, buvo iš anksto dėl to sutaręs su Ministru pirmininku. Po kurio laiko departamentas buvo iškeltas iš URM'o ir įkurdintas T. Kosčiuškos gatvėje, kur, išgyvenęs dar kelias reorganizacijas ir sulaukęs dar kelių direktorių, dirbo iki visiško jo panaikinimo.

Bet istorija dažnai sukasi ratu. Kai departamentas 2015 m. vėl buvo atkurtas kaip savarankiška institucija prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės, jis išsikūrė Raugyklos gatvėje, kur

visą tą laiką sėkmingai veikė ir gyvavo Tautinių bendrijų namai. Dabar ir jie išsiplėtė, ir abi tautinių mažumų klausimais dirbančios įstaigos įsikūrusios po vienu stogu, o joms vadovauja dvi garbingos moterys – Vida Montvydaitė, departamento direktorė, ir mano jau minėta Alvida Gedaminskienė, Tautinių bendrijų namų direktorė.

Būdama Florencijoje, jos nemačiau

Pirmą kartą dabar rašydama prisiminimus apie anuos laikus, vengiu to meto emocinių išgyvenimų bei įtampos ir stebiuosi, kaip visa tai ištvėrėme. O dar juk buvo ir sudėtinga politinė situacija, ore sklandė lenkų autonomijos idėja, gimusi dar prieš Nepriklausomybės paskelbimą 1990 kovo 11 d. ir gyvavusi dar kurį laiką po to. Ta idėja ne tik sklandė, bet buvo imtasi ir konkrečių veiksmų jai įgyvendinti, pavyzdžiui, buvo sugalvota net tos autonomijos konstitucija, kurios tekstas rusų kalba nedviprasmiškai rodė, kad ji buvo surašyta ne Lietuvoje. Vienu metu įtampa buvo didžiulė, aš guldavau ir

keldavau „su autonomija galvoje“. 1990 m. rudenį su dukra buvome išvažiavusios trumpų atostogų į Italiją. Savaitę vaikščiodama po Florenciją, jos nemačiau, nes galvoje užėmė tik autonominių veiksmų ir žodžių, nors kovos aistros jau buvo apimusios. Kai po kurio laiko vėl teko aplankyti Florenciją, nustebau, kiek ten visokių grožybių ir įdomybių. Viską mačiau tarsi pirmą kartą.

Ačiū Dievui, grėsmingos konfrontacijos ir pavojingo konflikto dėl autonomijos pavyko išvengti. Prie to prisidėjo ir Sąjūdžio iniciatyva priimtas Lietuvos pilietybės įstatymas, garantavęs teisę kiekvienam gyventojui, nepriklausomai nuo tautybės, pasirinkti Lietuvos pilietybę nuo nulinės opcijos, t.y. be jokių specialių reikalavimų ir sąlygų. Tokiu būdu Sąjūdžio dokumentų pagrindu sukurta ir vykdyta valstybės politika tautinių mažumų atžvilgiu buvo vaisinga ir prasminga. Džiaugiuosi, kad esu prie to prisidėjusi.

„Kokios tautybės advokatas?“

Einant Tautybių departamento generalinės direktorės pareigas man

H. Kobeckaitė (k.), prof. V. Landsbergis ir Estijos ambasadorė Valvi Strikaitienė. 2012 m. kovo 11 d.

teko ne tik rūpintis tautinių mažumų reikalais Lietuvoje, bet ir atstovauti Lietuvai Europos Taryboje kuriant Tautinių mažumų teisių apsaugos pagrindų konvenciją, dalyvauti Lietuvos delegacijose stojant į UNESCO ir ESBO, skaityti pranešimus apie Lietuvos tautinių mažumų teisinę padėtį daugybėje tarptautinių konferencijų Didžiojoje Britanijoje, Prancūzijoje, Suomijoje, Čekijoje, Austrijoje, Lenkijoje, Vokietijoje, Švedijoje,

Vengrijoje ir kitose šalyse. Lietuva buvo pirmoji valstybė Europoje, priėmusi Tautinių mažumų įstatymą. Mūsų patirtis buvo įdomi kitiems europiečiams ir ne tik jiems, ir mes turėjome ką pasakyti.

Pirmaisiais Nepriklausomybės metais Lietuvoje lankėsi ir su tautinių bendrijų atstovais ne sykį susitikinėjo aukšto lygio delegacijos iš įvairių pasaulio valstybių ir institucijų. 1993 m. Seimo rūmuose mes net buvome susitikę su buvusiu JAV prezidentu Ričardu Niksonu, su Europos Tarybos generaline sekretore Katrin Leliumje.

O kiek svečių lankėsi Tautinių bendrijų namuose, sunku ir suskaičiuoti. Svečiai paprastai domėjosi, ar įvairių tautybių žmonės nepatiria Lietuvoje diskriminacijos, ir jei patiria – kokią. Jų klausimai mums dažnai keldavo nuostabą, nes niekas anksčiau apie tai net nesusimąstydavo. Pavyzdžiui, visus buvo prajuokinęs klausimas, ar pasitikime ne lietuvių tautybės gydytoju, advokatu ar teisėju; ar užsisakome maisto restorane, jei aptarnauja ne lietuvius ir pan. Mūsų atsakymai, kita vertus, stebino svečius. Bet juk iš tikrųjų tokių problemų niekada nėra buvę.

Dabar, kai pasaulyje tiek daug neramumų, kylančių dažnai ir etniniu pagrindu, jau imame ir mes suprasti, kodėl mūsų svečiai uždavinėjo tokius klausimus.

Ko nustebo M. Gorbačiovas?

Būta tuo metu ir paradoksalių situacijų. Prisimenu vieną tokią, kai į Lietuvą 1990 m. sausį buvo atvykęs SSKP CK generalinis sekretorius Michailas Gorbačiovas. Jis norėjo įtikinti Lietuvos žmones, kad nesitrauktų iš SSRS, nes jau 1989 m. gruodį vykusiam suvažiavime LKP buvo priėmusi sprendimą trauktis iš SSKP. Spaudos rūmuose buvo surengtas M. Gorbačiovo susitikimas su Vilniaus miesto kūrybine inteligentija. Jis ten pasakė, kad visus tuos judėjimus (suprask, Sąjūdį, kalbas apie Nepriklausomybę) skatina visokie profesoriai. Žodis „profesoriai“ jo lūpose nuskambėjo labai paniekinamai.

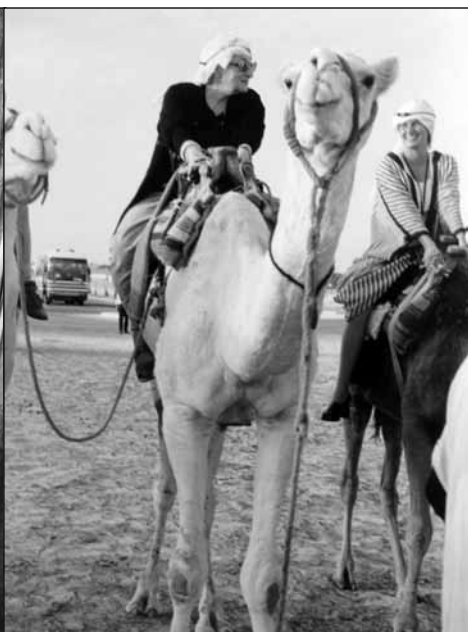
Kitą dieną vyko M. Gorbačiovo susitikimas su visuomene LKP Centro Komitete. Man buvo pasiūlyta (mat, liepti ar įsakyti jau vengta), kad, jei išvakarėse kalbėjau Katedros aikštėje mitinge, tai turėčiau pasisakyti ir tame susitikime su M. Gorbačiovu. Sutikau. Girdėdama jo pašaipią

repliką apie profesorius, buvau labai įpykusi, nes ir pati priklausiau akademinėi bendruomenei. Išėjusi į tribūną, specialiai pabrėžiau, kad tautinių mažumų atgimimą Lietuvoje paskatino irgi profesorius – Kultūros fondo pirmininkas Česlovas Kudaba. M. Gorbačiovas nustebejęs pakėlė akis, o jo žmona, sėdėjusi pirmoje eilėje, paklausė greta sėdėjusių ir ją lydėjusių partinių ponių, kas čia tokia, kad taip išdrįso prikašioti jos vyrui.

Šis susirinkimas įstrigo mano atmintyje ne tik dėl to, kad buvo didžiulė įtampa. Jis buvo tiesiogiai transliuojamas visoje tuo metu dar SSRS teritorijoje, ir jau tą patį vakarą sulaukiau grėsmingų skambučių: „Vy čto siebie pozvoliajete?“ („Ką jūs sau leidžiate?“). Net mano pažįstama iš Chabarovsko paskambino ir paklausė: „Ty čto, s uma sošla? Chočieš, čtoby pereselili bliže ko mnie?“ („Tu ką, išprotėjai? Nori, kad tave perkeltų arčiau manęs?“). Laimei, buvo ir kitokių atsiliepimų. Maždaug po savaitės gavau kelis laiškus nuo Pavolgio totorių, kurie dėkojo už pasisakymą ir rašė, kad pirmą kartą išgirdę viešai pasakytus gerus žodžius apie totorius. Mat totoriai, apkaltinti bendradarbiavimu su naciais Kryme

Ambasadorė H. Kobeckaitė puikiai gamina karaimų nacionalinį patiekalą – kibinus

Tunise H. Kobeckaitė (k.) išbandė Lietuvoje nežinomą pramogą – pasijodinėjimą kupranugariais

Trakuose laisvalaikio valandą ant Galvės ežero bangų

Nuotraukos iš asmeninio H. Kobeckaitės archyvo

Antrojo pasaulinio karo metais, buvo iš ten masiškai iškeldinti, o galinga propaganda ilgam buvo įvardijusi juos kaip „liaudies priešus“.

JAV atstovė atsiprašė

Prisimenant anuos laikus, šandien smagu konstatuoti, kad laisvės pojūtis, bendras ryžtas būti laisviems, gimęs anuomet, atpalaidavęs dvasinę ir kūrybinę energiją, davė puikių rezultatų. Tapusi Nepriklausoma valstybe, Lietuva sėkmingai pradėjo kelią į tarptautines organizacijas. Mūsų mėginimų į jas įstoti arba pradžioje bent neformaliai dalyvauti jų veikloje būta iškart po Nepriklausomybės paskelbimo. Bet tai nebuvo paprasta, nes, neturėdama tarptautinio pripažinimo, Lietuva dar susilaukdavo pasipriešinimo iš kai kurių tose organizacijose esančių jai nedraugiškų valstybių. O ir draugiškai nusiteikusios nenorėjo pyktis su anomis. Prisimenu, kad į tokią nemalonią padėtį buvo kartą patekę Lietuvos užsienio reikalų ministras Algirdas Saudargas ir vėlesnis Estijos prezidentas Lenartas Meris, kai jiems nebuvo leista dalyvauti Europos Saugumo ir Bendradarbiavimo Konferencijos (ESBK) posėdžiuose.

Man igi buvo nutikęs analogiškas dalykas. 1991 m. liepą Ženevoje vyko šios organizacijos simpoziumas tautinių mažumų klausimais. Mūsų Užsienio reikalų ministerijai pavyko susitarti su keliomis valstybėmis, kad įtrauktų Lietuvos atstovus į savo delegacijas, o Tautybių departamentas skubiai turėjo parengti medžiagą apie tautinių mažumų padėtį Lietuvoje. Taip ir buvo padaryta.

Į Ženevą dar per Maskvą išvykome trise: du URM'o vadovybės atstovai ir aš. URM'o atstovai po savaitės grįžo namo, o aš likau Ženevoje iki simpoziumo, kuriame buvo priimami svarbūs dokumentai dėl tautinių mažumų teisių ir jų apsaugos, pabaigos. Vilniuje Departamente mes buvome paruošę plačią tautinių mažumų teisinės ir kultūrinės padėties Lietuvoje

apžvalgą, kurią, beje, Ženevoje mums padėjo ją išversti į anglų kalbą ir padauginti ten gyvenusios ir dirbusios lietuvės, profesionalės vertėjos. Šį dokumentą pristačiau specialiai surengtoje spaudos konferencijoje.

Simpoziume tokiu pat principu kaip mes, dalyvavo ir Estijos bei Latvijos atstovai. Mums visiems trims buvo leista dalyvauti tik darbinių grupių posėdžiuose. Sykį atėjome į tokį posėdį, bet jis staiga buvo pakeistas į plenarinį. Priėjo Jungtinių Amerikos Valstijų delegacijos atstovė ir pasakė, kad ji asmeniškai nieko prieš, kad mes pasiliktume, bet kiti organizacijos nariai gali prieštarauti, jog salėje pašaliniai, ir todėl mums reikia išeiti. Turiu prisipažinti, kad jausmas buvo nemalonus, bet teko paklusti.

Tų pačių metų rugpjūtį Maskvoje vyko pučas, o po jo netrukus Lietuvą viena po kitos pripažino daug valstybių. Tarptautinė situacija ženkliai pasikeitė. Rugsėjo mėnesį Maskvoje vyko ESBO (buvusios ESBK) žmogiškojo matmens konferencija, kurioje Lietuva buvo priimta į šią organizaciją. Man teko garbė būti Lietuvos delegacijos sudėtyje. Per pertrauką prie manęs priėjo ta pati ponija iš JAV delegacijos ir atsiprašė, kad Ženevoje buvusi priversta išprašyti mus iš salės, nes būgštavusi dėl Rusijos protestų. O dabar jau mes tapome šios organizacijos nariais, ir ji mus sveikina.

Tai tik keli pavyzdžiai tų kuriozinių situacijų, lydėjusių mus kelyje į visišką laisvę ir Nepriklausomybę.

Dėkinga likimo knygai

Vėliau ne kartą dalyvavau įvairiose ESBO, Europos Tarybos ir kitų organizacijų rengiamose konferencijose tautinių mažumų klausimais, juolab, kad mes, palyginus su kitomis valstybėmis, nerausdami galėjome pasakoti apie gerą realią tautinių mažumų padėtį savo valstybėje ir jos vykdomą politiką. Beje, neseniai Lietuvos Nepriklausomybės akto

signataras Česlovas Okinčicas, prisimindamas anuos laikus, vienoje radijo laidoje pasakė, kad tai buvo laikas, „kai Kobeckaitė lakstė po Europą su Tautinių mažumų įstatymu“. Priėmiau tuos žodžius kaip didžiausią pagyrimą.

Tikrai daug važinėjau ir plačiai pristatinėjau tautinių mažumų padėtį Lietuvoje. Savo archyve radau nemažai pranešimų, kuriuos, būdama Tautybių departamento direktore, skaičiau įvairiuose tarptautiniuose renginiuose. Kiekviename pranešime minėdavau, kad Lietuva yra vienintelė (ilgą laiką tikrai buvo vienintelė) Europos valstybė, turinti Tautinių mažumų įstatymą. Tą žinią visada pranešdavau su pasididžiavimu, o klausytojai ją sutikdavo su nuostaba: kaip galėjo atsitikti, kad Lietuva, paskelbusi Nepriklausomybę 1990 kovo 11 d., įstatymą priėmė 1989 lapkričio 23? Iš tikrųjų, savotiškas stebuklingas paradoksas, bet grynų gryniausia teisybė.

Pagaliau 1991 m. Tarptautinių organizacijų durys mums sėkmingai plačiai atsivėrė, ir mes jau ne tik dalyvavome kitur, bet ir patys priiminėjome gausybę tarptautinių organizacijų atstovų, rengėme tais klausimais konsultacijas bei konferencijas. Įdomu, kad, pavyzdžiui, 1992 m. grupė JAV psichologų, sumaniusių mus pamokyti, kaip spręsti nesutarimus tarp tautinių mažumų, atvykę įsitikino, kad konfliktų nėra, ir ėmė rengti savo seminarus kitur, daugiausia Estijoje.

Pabaigai prisipažinsiu, kad man buvo malonu ir įdomu dirbti tą darbą, būti prie Lietuvos valstybės tautinės politikos ištakų, dalyvauti jos formavime, apie kurių kelis epizodus čia papasakojau. Darbą, kuris sudaro mažytę dalelytę visumos – Lietuvos valstybės ir jos sėkmingo funkcionavimo pasaulinėje arenoje. Esu dėkinga taip susiklosčiusiai mano likimo knygai, kurios nugarėlę sudaro tvirti Trakuose karaimų bendruomenėje ir šeimoje susiformavę vertybių pamatai.

Lietuvos rusų poezija: amžius po amžiaus

Literatūrinis poetų ir prozininkų, rašančių rusų kalba Lietuvoje, susivienijimas „Logos“ išleido du toms „Lietuvos rusų poezijos antologija. XII – XXI“.* Netrukus bus išleistas ir trečias tomas. Kaip rašoma įžangoje, trijų tomų veikale surinkti 338 įvairių tautybių autorių, likimas, kilmė ar darbai susiję su Lietuva ir jos literatūra, rusų kalba parašyti eilėraščiai.

„Leidinio sudarytojai skaitytojų teismui pateikia poezijos nuo XII amžiaus, kai žąsies plunksnomis kirilica kūrė slavų literatūros pradininkai, gyvenę Kijevo Rusijoje ir Lietuvos Didžiosios Kunigaikštystės žemėse, iki šiuolaikinių poetų, rašančių rusų kalba ir aktyvai dalyvaujančių Lietuvos literatūriname gyvenime“, - antologijos įžangoje rašo literatūrinio susivienijimo „Logos“ pirmininkas Vladimiras Kolcovas-Navrockis.

Antologijoje taip pat spausdinama eilėraščių, kurių autorių pristatyti nereikia. Tai Fiodoras Dostojevskis, Ana Achmatova, Nikolajus Gumiliovas, Konstantinas Balmontas, Jurgis Baltrušaitis, Andriejus Belas, Mstislavas Dobužinskis, Josifas Brodskis, Vladimiras Vysockis ir kt. Likimas įvairiomis aplinkybėmis juos atvedė

į Lietuvą. Ne vienas jų eilėmis apdairavo mūsų kraštą.

Antologijoje galima sutikti ir lietuviškų pavardžių. Labiausiai žinoma tarp jų yra Liudo Giros. Išspausdinti du šio poeto eilėraščiai, parašyti dar XX. pradžioje. Gimęs Vilniuje L. Gira eiles rašė net keturiomis kalbomis: lietuvių, lenkų, baltarusių ir rusų.

Mūsų skaitytojai sutiks ir gerai pažįstamų vardų. Jie – įvairių tautinių mažumų organizacijų, kūrybinių susivienijimų vadovai ir nariai, kurių eilėraščiai išspausdinti antologijoje. Tai Jelena Bachmetjeva, Natalija Babelčius, Galina Ivanova, Galina Kuzmina, Rima Kazėnienė, Regina Kanajeva, Pavelas Lavrinecas, Raisa Melnikova, Georgijus Počujėvas ir kt. Jie savo kūrybos eiles ne kartą skaitė Tautinių bendrijų namuose vykusiuose renginiuose.

Rusų poetai dalyvauja poezijos konkursuose, vakaruose, įvairiose auditorijose skaito savo eiles. Lietuvoje vyksta respublikiniai rusų poezijos konkursai, festivaliai, skaitymai. Autoriai iš mūsų šalies dalyvauja tarptautiniuose literatūrinuose konkursuose. Ne vienam jų yra pripažinta aukšta vieta. Liubovė Antonova 2011 m.

Londone pateko į didžiausio rusų diasporos poezijos konkurso finalą. Jos eilėraščiai išspausdinti konkurso finalo dalyvių kūrybos leidinyje. Tarptautiniame rusų poezijos konkurse internetu „Po Baltijos dangumi“ 2014 m. Taline trečioji premija buvo skirta Aleksandrui Dolgušinui, tarp konkurso diplomantų – Ilana Esė, Elvyra Pozdniaja, dviejų poezijos knygų autorė Eva Achtajeva.

Pristatydami įvairaus turinio ir skirtingos literatūrinės kokybės šiuolaikinę lietuvių poeziją rusų kalba, antologijos sudarytojai kviečia skaitytojus savarankiškai vertinti pateikiamų kūrinių privalumus ir trūkumus. Didžioji dauguma eilėraščių spausdinami taip, kaip jie buvo publikuoti ankstesniuose leidiniuose, arba pateikiamos autorių redakcijos.

Leidinio sudarytojai už finansinę paramą dėkoja Tautinių mažumų departamento prie Lietuvos Respublikos Vyriausybės direktorei dr. Vidai Montvydaitei ir visuomeninės organizacijos „Sidabrinė pasaga“ vadovei Anai Turanosovai-Abras.

**Knygų viršelių nuotraukos ir bibliografiniai duomenys trečiame viršelio puslapyje.*

Naujas almanacho „Vingis-9“ leidinys

Spalio 19 d. Tautinių bendrijų namuose vyko Tarptautinės literatūros, rašytojų ir menininkų gildijos „Vingis“ almanacho tokiu pačiu pavadinimu devintosios poezijos, prozos ir meno knygos sutiktuvės.* Į ją sudėti kūrinių, parašyti lietuvių, rusų ir lenkų kalbomis. Mat tarp šiuo metu esančių 42 gildijos narių yra autorių, rašančių šiomis kalbomis. Jeigu kalbėsime apie žanrus, tai absoliučiai dominuoja poezija. Ji sudaro beveik visą knygą.

Šioje almanacho knygoje savo kūrybą pateikė 34 literatai, tarp jų – 21 rašantys lietuvių kalba, 11 – rusų kalba, 2 – lenkų kalba. Skaitytojas joje

ras keliolika autorių, kurie pažįstami iš ankstesnių serijos knygų. Į vingiečių būrį ateina ir naujų žmonių. Tai, pavyzdžiui, Leopoldas Stanevičius, buvęs leidyklų redaktorius, išleidęs 13 savo poezijos, humoro bei satyros knygelių. Šiame leidinyje debiutuoja ir pedagogė, 33-ėjus metus dirbusi Vilniaus 21-ojoje technikos mokykloje Ona Petraškaitė-Knezevičienė.

Kai kurie autoriai eiles rašo ne viena kalba. Su savo lietuvių kalba parašytais eilėraščiais pirmą kartą „Vingyje“ pasirodė Liudmila Intejeva. Almanacho aštuntoje knygoje jos eilėraščiai išspausdinti rusų kalba.

Gildijoje yra žmonių, kurie yra išleidę ir autorinių knygų. Štai Lora Plad išleido romaną „Nuodėminga vienatvė“. Poezijos rinkinių autorės yra Onutė Kulbokienė, Danutė Rušėckaja, Birutė Gaučienė ir kt.

Vladislava Orževska-Kursevičienė rašo eilėraščius dviem kalbomis – lietuvių ir lenkų. Šiomet išleista jos eilėraščių knyga lietuvių kalba „Po Visatos kupolu“. Šioje almanacho knygoje išspausdintos V. Orževskos-Kursevičienės eilės lenkų kalba.

Saviti, nuoširdūs, emocionalūs Galinos Ivanovos, Samoilo Lormanio, Leonardo Venskio, Anos Jarem-

čiuk, Tatjanos Kaziūnienės, Halinos Žuravskos, rašančių rusų ir lenkų kalbomis, eilėraščiai.

Renginį pradėjusi gildijos „Vingis“ vadovė O. Kulbokienė, kuri yra ir knygos sudarytoja, džiaugėsi, kad ir šiais metais pavyko išleisti tradicinį organizacijos leidinį ir dėkojo visiems padėjusiems.

Savo išvalgomis apie autorių kūrybą dalinosi leidinio redaktoriai, redagavę tekstus skirtingomis kalbomis: Jonas Laurinavičius - lietuvių kalba, Tatjana Kaziūnienė ir Liudmila

Intejeva – rusų Vladislava Kursevičienė – lenkų.

Kūrėjus sveikino gildijos „Vingis“ sekretorė Birutė Silevičienė, Tautinių bendrijų namų direktorė Alvida Gedaminskienė.

Poetai, kurių kūryba spausdinama almanache, skaitė savo kūriniai.

Koncertinėje renginio programoje dalyvavo pianistė Lija Neugasimova, Šeškinės bendruomenės ansamblis „Auksinis ruduo“ (meno vadovai - Asta Taluntienė (vokalo vadovė) ir Vytautas Jocius (kapelos vadovas),

Kaišiadorių pensininkų vokalinis ansamblis „Vermė“ (vadovė Nijolė Ramanauskienė).

Malonia staigmena renginio dalyviams buvo autorinių dainų atlikėjos B. Gaučienės sukurta daina O. Kulbokienės eilių žodžiais.

Leidinio viršelio trečiame puslapyje išspausdintos gildijos narės Galinos Tomkevič sukurto kaukių nuotraukos.

**Knygos viršelio nuotrauka ir bibliografiniai duomenys trečiame viršelio puslapyje.*

Vokietijoje išleista I. Veisaitės knyga

Vokietijoje išleista Irenos Veisaitės ir Aurimo Švedo pokalbių knyga „Ein Jahrhundertleben in Litauen“ („Šimtmečio gyvenimas Lietuvoje“). Knygą į vokiečių kalbą išvertė Claudia Sinnig, išleido leidykla „Wallstein“. Tai 2016 m. pasirodžiusios ir Lietuvoje didelio pasisekimo sulaukusios šių autorių knygos „Irena Veisaitė. Gyvenimas turėtų būti skaidrus“ vertimas.

Knygoje „Ein Jahrhundertleben in Litauen“ per vieno nepaprasto

žmogaus – germanistės, teatrologės, ilgametės Atviros Lietuvos fondo pirmininkės I. Veisaitės – likimą atskleidžiama sudėtinga pastarojo šimtmečio Lietuvos istorija. Ši biografija aprėpia kelias skirtingas epochas – tarpukarį, pirmosios sovietinės ir nacių okupacijos laiką, sovietmetį, Lietuvos nepriklausomybės atkūrimą ir įtvirtinimą. Prieš skaitytojo akis išryškėja I. Veisaitės gyvenimo kontūrai, dingusio Lietuvos žydų

pasaulio vaizdai, kultūros asmenybių portretai, seniai statytų spektaklių fragmentai ir kt.

Knygą lietuvių kalba „Irena Veisaitė. Gyvenimas turėtų būti skaidrus“ 2016 m. išleido leidykla „Aukso žuvis“. Šiomet pasirodė antras leidimas. Knyga išversta į rusų, lenkų, anglų, vokiečių kalbas.

**Knygos viršelio nuotrauka ir bibliografiniai duomenys trečiame viršelio puslapyje.*

ALEKSANDRAS ZAJANČKAUSKAS

1933 11 26 – 2019 09 10

Rugsėjo 10 d., eidamas 86-uosius metus, mirė iškilus poetas, savo krašto patriotas, karaimų bendruomenės narys Aleksandras Zajančkauskas.

A. Zajančkauskas gimė 1933 m. lapkričio 26 Trakuose. Mokėsi progimnazijoje, o 1953 m. baigė Trakų mokytojų seminariją. 1970 m. baigė Gardino pedagoginį institutą, įgijo istorijos mokytojo specialybę. Dirbo įvairiose organizacijose, Centrinėje statistikos valdyboje, buvo savaitraščio „Pozicija“ žurnalistas.

A. Zajančkauskas eilėraščius pradėjo rašyti apie 1948 m., dar mokydamasis progimnazijoje. Tačiau rimčiau poezijai atsidavė sulaukęs 60 metų. Yra išleidęs keturis poezijos rinkinius: „Retro“, „Retro rinktinė“,

„Trakų aidas“, „Galvės ilgesys“. Paskutinę knygą paskatino parašyti jaunystės prisiminimai. A. Zajančkausko eilės taip pat spausdintos Trakų literatų brolijos „Aukuras“ almanachuose „Trakuvos literatų kūryba“ (2010 m.), „Trakų krašto literatai“ (2015 m.).

A. Zajančkausko kūryba unikali. Jo melodinga poezija džiugina ne tik karaimų bendruomenės narius, bet ir daugelį poezijos mylėtojų.

Šviesus A. Zajančkausko atminimas ilgam išliks karaimų bendruomenės, draugų, kolegų literatų, visų jį pažinojusių atmintyje.

Romualdas Tinfavičius, karaimų bendruomenė, artimieji ir draugai

PRO MEMORIA

Arberešai – istorinė etnokalbinė mažuma Italijoje

Istorinėmis etnokalbinėmis mažumomis Italijoje pripažįstamos ne-skaitlingos, palyginus su visais šalies gyventojais, žmonių grupės, apsigyvenusios tam tikroje teritorijoje iki XIX a. Joms priskiriamos albanų, katalonų, vokiečių, graikų, slovėnų ir kroatų etnokalbinės grupės.

Tarp jų yra ir arberešai – albanai, seniai persikėlę ir apsigyvenę Pietų Italijoje.

Apskritai Italija kalbos ir kultūros požiūriu yra labai marga. Nuolat diskutuojama, ką laikyti italais, o ką išskirti į atskirą grupę.

Dėl turkų ekspansijos į Albaniją sekė kelios albanų masinės emigracijos bangos į Pietų Italiją ir Siciliją. Pavyzdžiui, XIX a. albanų persikėlėlių į Italiją skaičius siekė 200 tūkst. Jiems prigijo arberešų etnonimas.

Šiandien jų skaičius svyruoja nuo 80 iki 100 tūkst.

Arberešai išsaugojo savo kalbą, tradicijas, etninę tapatybę.

1999 m. Italijoje buvo priimtas Istorinių kalbinių mažumų apsaugos įstatymas.

Kai kuriose komunose arberešų kalba naudojama viešuose užrašuose, informaciniuose stenduose. Tiesa, dėl savo kalbos įteisinimo mokyklose arberešams teko ilgus metus kovoti. Tikrai 2000-aisiais jiems pavyko pasiekti, kad arberešų kalbai būtų skirta viena pamoka per savaitę, ko, žinoma, neužtenka kalbai įtvirtinti.

Arberešų kalba leidžiami vietiniai laikraščiai ir žurnalai, dirba kelios privačios radijo stotys.

Palermo universitete veikia al-

banų kalbos ir literatūros katedra.

Ne tik kalba padeda išsaugoti identitetą. Savo vaidmenį atlieka folkloro ansambliai, kultūrinės organizacijos. Bibliotekose gausu knygų arberešų kalba apie jų kultūrą, buitį. Spausdinama arberešų poetų kūryba. Muziejuje pristatoma arberešų materialinės kultūros kolekcija.

Arberešai Italijoje yra ne tik etnokalbinė, bet ir etnokonfesinė mažuma. Jie išsaugojo bizantiškąsias pamaldų apeigas ir priskiria save italų – albanų katalikų bažnyčiai.

Arberešai šiandien – atskira etnokalbinė grupė. Jie seniai integravosi į Italijos visuomenę, tačiau ne asimiliavosi. Jie siekia išsaugoti tradicijas, tautinę savastį šiuolaikiniame gyvenime, vartoti gimtąją kalbą visose sferose, išpažinti savo religiją.

SUMMARY

The European Commission evaluated the progress of Lithuania in the process of Roma integration. The European Commission evaluated in the report how strategies of Roma integration were implemented the countries of the European Union in 2019. In the report the practice of all the member states is summarized, general information is provided about the measures of Roma integration in the areas of education, employment, healthcare, accommodation and fighting discrimination. Also, in the report the best practices of Lithuania, which are not present in other countries, are introduced.

In the calendar – evidencing the life and wisdom of Vilnius Gaon. The Department of National Minorities under the Government of

the Republic of Lithuania issued the calendar of 2020 which is dedicated to Vilnius Gaon. Elijah ben Solomon Zalman (1720–1797), having resided in Vilnius, was famous with learning, erudition and good authority in the area of traditional Jewish texts. This year the 300th anniversary of birth of Vilnius Gaon is commemorated. The Seimas of the Republic of Lithuania has declared the year 2020 to be the year of the history of Vilnius Gaon and Lithuanian Jews.

J. Rumsa. Moldave L. Bartkiene: Lithuania is the country of my dreams. This pretty woman, noticed giving a tour on the street or the Old Town of Vilnius in an incomprehensible language, is recognized by many passers-by. That is Lucija Bartkiene, the chairman of the cultural community of the Lithuanian Romanians “Dacija”, the member of the Board of National Minorities. She

created and was a reporter of the programmes for the national minorities “Labas” in Television of Lithuania. Besides, Lucija is a translator, guide for more than ten years. She gladly agreed to tell about herself, her family, work, way to Lithuania, which led through northern Russian capital, contemporary Leningrad (at the moment Saint Petersburg).

R. Baneviciene. What is in the Chest? All the autumn Klaipėda National Minorities Centre performed the programme of Non-formal Education of Adults and Lifelong Learning “Let’s Open the Chest of National Cultures”. The programme is designed to introduce the culture of other nations via music, songs, folk art, teach the songs of other nations, produce the souvenirs of their folk art and the accessories of folk clothes.

Naujos knygos

Sonya Winterberg. Mes – vilko vaikai. Palikti Rytų Prūsijoje. Vertėja dalia Kižlienė. Vilnius. Briedis. 2019. 312 p.

Po karo našlaičiais likę Rytų Prūsijos gyventojų vaikai pasakoja apie savo klajones po Lietuvą, likimus ir gyvenimą lietuvių šeimose.

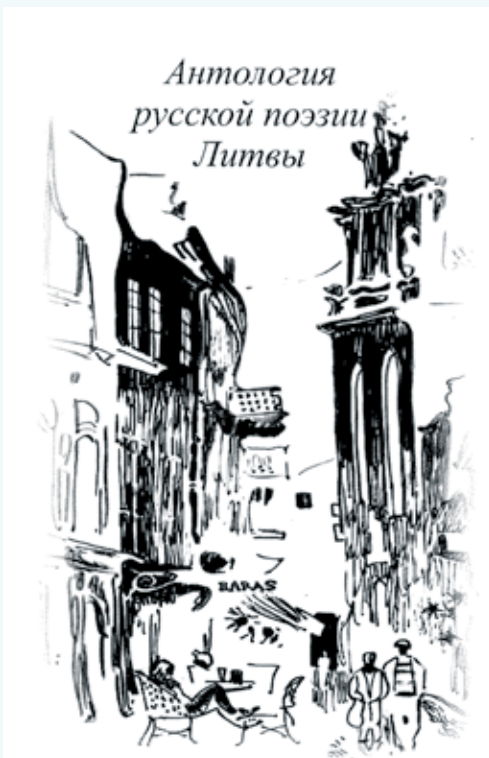
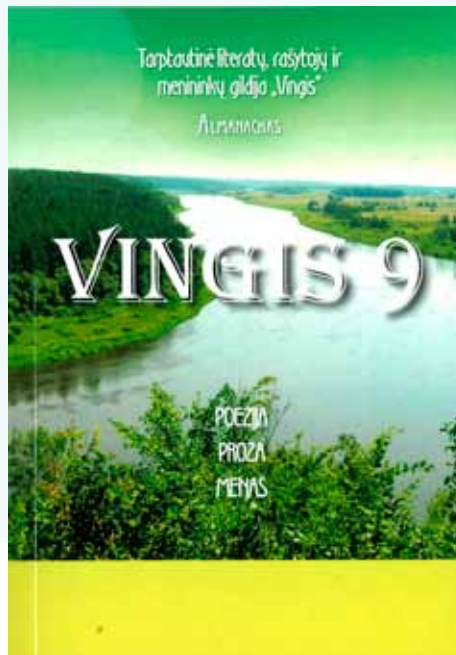
Irena Veisaitė und Aurimas Švedas. Ein Jahrhundertleben in Litauen (Šimtmečio gyvenimas Lietuvoje). Aus dem Litauischen von Claudia Sinnig. Wallstein Verlag GmbH. 2019. 400p.

p. 27

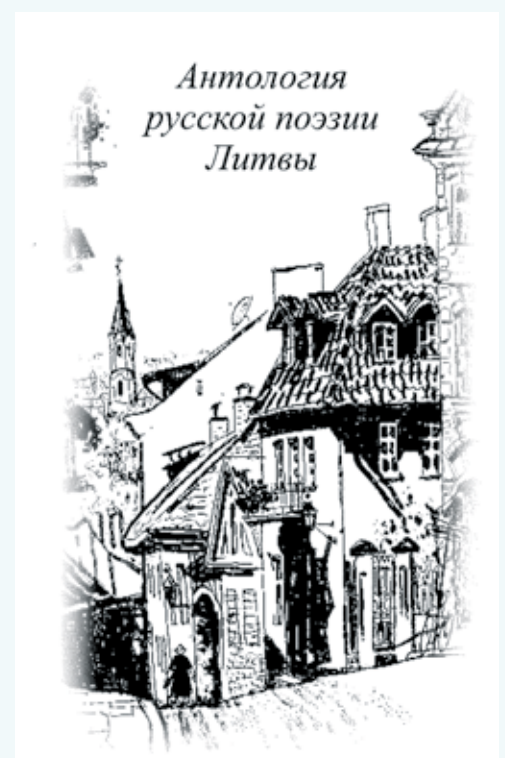
Vingis. Tarptautinės literatų, rašytojų ir dailininkų gildijos almanachas. Poezija, proza, menas. Tarptautinė literatų, rašytojų ir menininkų gildija „Vingis“. Kaišiadorys. Printėja. Sudarė Onutė Kulbokienė. Nuotraukų autoriai: Justas Bliūdžius, Aušra Žigutytė, Birutė Gaučienė. 2019. 87 p., iliustr., nat., portr. Tiražas 150 egz.

p. 26

Антология русской поэзии Литвы. (Lietuvos rusų poezijos antologija). Poetų ir rašytojų, rašančių rusų kalba, literatūrinis susivienijimas Lietuvoje „Logos“). Vilnius. BMK leidykla. 2019. T. 1. 2019. 493 p. Tiražas 120 egz.

p. 26

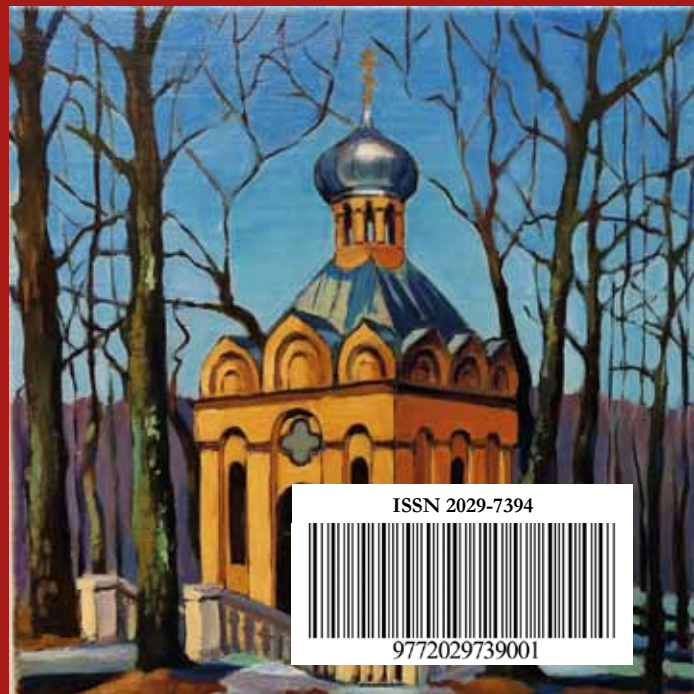

Антология русской поэзии Литвы. (Lietuvos rusų poezijos antologija). Poetų ir rašytojų, rašančių rusų kalba, literatūrinis susivienijimas Lietuvoje „Logos“). Vilnius. BMK leidykla. 2019. T. 2. 2019. 413 p. Tiražas 120 egz.

p. 26

„Tautinių bendrijų naujienų“ galerija

Lapkričio mėnesį Tautinių bendrijų namuose veikė vilnietės dailininkės Rimos Rusinovas tapybos darbų paroda „Lietuvos spalvos“. Čia spausdiname dalies parodoje eksponuotų paveikslų reprodukcijas.

ISSN 2029-7394

9772029739001